

മഹാഭാരതം - 11

മഹാഭാരതം 44

വ്യാസമഹർഷി

അധ്യായം 261 - 50

താളിളക്കം
2020

പേര്: മഹാഭാരതം 11

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കുടപ്പാട്: വികിപ്പീഡിയ.

1 [വി]

ഏതസ്മിൻ ഏവ കാലേ തു ഭീമസേനോ fപി വിദ്യവാൻ
 ധർമ്മരാജം അനുജ്ഞാപ്യ യയു പ്രാചീം ദിശം പ്രതി
 2 മഹതാ ബലചക്രേണ പരരാഷ്ട്രാവമർദ്ദിനാ
 വൃതോ ഭരതശാർദ്ദൂലോ ദ്വിഷച്ഛോകവിവർധനഃ
 3 സ ഗത്യാ രാജശാർദ്ദൂലഃ പാഞ്ചാലാനാം പുരം മഹത്
 പാഞ്ചാലാൻ വിവിധോപായൈഃ സാന്ത്വയാം ആസ പാണ്ഡവഃ
 4 തതഃ സഗണ്ഡകീം ശൂരോ വിദേഹാംശ് ച നരർഷഭഃ
 വിജിത്യാൽപേന കാലേന ദശാർണാൻ അഗമത് പ്രഭുഃ
 5 തത്ര ദാശാർഹകോ രാജാ സുധർമ്മാ ലോമഹർഷണം
 കൃതവാൻ കർമ്മ ഭീമേന മഹദ് യുദ്ധം നിരായുധം
 6 ഭീമസേനസ് തു തദ് ദൃഷ്ട്വാ തസ്യ കർമ്മ പരന്തപഃ
 അധിസേനാ പതിം ചക്രേ സുധർമ്മാണം മഹാബലം
 7 തതഃ പ്രാചീം ദിശം ഭീമോ യയു ഭീമപരാക്രമഃ
 സൈന്യേന മഹതാ രാജൻ കമ്പയന്ന് ഇവ മേദിനീം
 8 സോ fശ്വമേധേശ്വരം രാജൻ രോചമാനം സഹാനജം
 ജിഗായ സമരേ വിരോ ബലേന ബലിനാം വരഃ
 9 സ തം നിർജിത്യ കൗന്തേയോ നാതിതീവ്രേണ കർമ്മണാ
 പൂർവദേശം മഹാവീര്യോ വിജിഗ്യേ കരുനന്ദനഃ
 10 തതോ ദക്ഷിണം ആഗമ്യ പുലിന്ദ നഗരം മഹത്
 സുകുമാരം വശേ ചക്രേ സുമിത്രം ച നരാധിപം
 11 തതസ് തു ധർമ്മരാജസ്യ ശാസനാദ് ഭരതർഷഭഃ
 ശിശുപാലം മഹാവീര്യം അഭ്യയാജ് ജനമേജയ
 12 ചേദിരാജോ fപി തച് ശൂത്യാ പാണ്ഡവസ്യ ചികീർഷിതം
 ഉപനിഷ്ഠ്യ നഗരാത് പ്രത്യഗൃഹ്ണാത് പരന്തപഃ
 13 തൗ സമേത്യ മഹാരാജ കരു ചേദിവൃഷൗ തദാ
 ഉഭയോർ ആത്മകലയോഃ കുശല്യം പര്യപ്ലച്ഛതാം
 14 തതോ നിവേദ്യ തദ് രാഷ്ട്രം ചേദിരാജോ വിശാം പതേ
 ഉവാച ഭീമം പ്രഹസൻ കിം ഇദം കരുഷേ fനഘ
 15 തസ്യ ഭീമസ് തദാചഖ്യൗ ധർമ്മരാജ ചികീർഷിതം
 സ ച തത് പ്രതിഗൃഹ്ണൈവ തഥാ ചക്രേ നരാധിപഃ
 16 തതോ ഭീമസ് തത്ര രാജന് ഉഷിത്യാ ത്രിദശാഃ ക്ഷപാഃ

സക്തതഃ ശീശുപാലേന യയൗ സബലവാഹനഃ

അധ്യായം 27

1 [വി]

തതഃ കൂമാര വിഷയേ ശ്രേണിമന്തം അഥാജയത്
കോസലാധിപതിം ചൈവ ബൃഹദ്ബലം അതിന്ദമഃ
2 അയോധ്യായാം തു ധർമ്മജ്ഞം ദീർഘപ്രജ്ഞം മഹാബലം
അജയത് പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠോ നാതിതീവ്രേണ കർമ്മണാ
3 തതോ ഗോപാല കച്ഛം ച സോത്തമാൻ അപി ചോത്തരാൻ
മല്ലാനാം അധിപം ചൈവ പാർഥിവം വ്യജയത് പ്രഭുഃ
4 തതോ ഹിമവതഃ പാർശ്വേ സമദ്വേത്യ ജരദ് ഗവം
സർവം അൽപേന കാലേന ദേശം ചക്രേ വശേ ബലീ
5 ഏവം ബഹുവിധാൻ ദേശാൻ വിജിത്യ പുരുഷർഷഭഃ
ഉന്നാടം അഭിതോ ജിഗ്യേ ക്ഷക്ഷിമന്തം ച പർവതം
പാണ്ഡവഃ സുമഹാവീര്യോ ബലേന ബലിനാം വരഃ
6 സ കാശിരാജം സമരേ സുബന്ധം അനിവർതിനം
വശേ ചക്രേ മഹാബാഹുർ ഭീമോ ഭീമപരാക്രമഃ
7 തതഃ സുപാർശ്വം അഭിതസ് തഥാ രാജപതിം ക്രഥം
യ്യധുമാനം ബലാത് സംഖ്യേ വിജിഗ്യേ പാണ്ഡവർഷഭഃ
8 തതോ മത്സ്യാൻ മഹാതേജാ മലയാംഗ് ച മഹാബലാൻ
അനവദ്യാൻ ഗയാംഗ് ചൈവ പശുഭൂമിം ച സർവശഃ
9 നിവൃത്യ ച മഹാബാഹുർ മദർവീകം മഹീധരം
സോപദേശം വിനിർജിത്യ പ്രയയാവ് ഉത്തരാ മുഖഃ
വത്സഭൂമിം ച കൗന്തേയോ വിജിഗ്യേ ബലവാൻ ബലാത്
10 ഭർഗാണാം അധിപം ചൈവ നിഷാദാധിപതിം തഥാ
വിജിഗ്യേ ഭൂമിപാലാംഗ് ച മണിമത് പ്രമുഖാൻ ബഹുൻ
11 തതോ ദക്ഷിണമല്ലാംഗ് ച ഭോഗവന്തം ച പാണ്ഡവഃ
തരസൈവാജയദ് ഭീമോ നാതിതീവ്രേണ കർമ്മണാ
12 ശർമകാൻ വർമകാംഗ് ചൈവ സാന്ത്യേനൈവാജയത് പ്രഭുഃ
വൈദേഹകം ച രാജാനം ജനകം ജഗതീപതിം
വിജിഗ്യേ പുരുഷവ്യാഘ്രോ നാതിതീവ്രേണ കർമ്മണാ
13 വൈദേഹസഥസ് തു കൗന്തേയ ഇന്ദ്ര പർവതം അന്തികാത്
കിരാതാനാം അധിപതിൻ വ്യജയത് സപ്ത പാണ്ഡവഃ
14 തതഃ സുമഹാൻ പ്രാച്യ സുമഹാൻ സമക്ഷാംഗ് ചൈവ വീര്യവാൻ
വിജിത്യ യുധി കൗന്തേയോ മാഗധാൻ ഉപയാദ് ബലീ

15 ദണ്ഡം ച ദണ്ഡധാരം ച വിജിത്യ പൃഥിവീപതിൻ
 തൈർ ഏവ സഹിതഃ സർവൈർ ഗിരിവ്രജം ഉപാദ്രവത്
 16 ജാരാ സന്ധിം സാന്ത്വയിത്വാ കരേ ച വിനിവേശ്യ ഹ
 തൈർ ഏവ സഹിതോ രാജൻ കർണം അഭ്യദ്രവദ് ബലീ
 17 സ കമ്പയന്ന് ഇവ മഹീം ബലേന ചതുരംഗിണാ
 യുയുധേ പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠഃ കർണേനാമിത്ര ഘാതിനാ
 18 സ കർണം യുധി നിർജിത്യ വശേ കൃത്വാ ച ഭാരത
 തതോ വിജിഗ്യേ ബലവാൻ രാജന്തഃ പർവതവാസിനഃ
 19 അഥ മോദാ ഗിരിം ചൈവ രാജാനം ബലവത്തരം
 പാണ്ഡവോ ബാഹുവീര്യേണ നിജഘ്നാന മഹാബലം
 20 തതഃ പൗണ്ഡ്രാധിപം വീരം വാസുദേവം മഹാബലം
 കൗശികീ കച്ഛ നിലയം രാജാനം ച മഹൗജസം
 21 ഉഭൗ ബലവൃതൗ വീരാവ് ഉഭൗ തീവ്രപരാക്രമൗ
 നിർജിത്യോജൗ മഹാരാജ വംഗ രാജം ഉപാദ്രവത്
 22 സമുദ്രസേനം നിർജിത്യ ചന്ദ്ര സേനം ച പാർഥിവം
 താമ്രലിപ്തം ച രാജാനം കാചം വംഗാധിപം തഥാ
 23 സുഹ്മാനാം അധിപം ചൈവ യേ ച സാഗരവാസിനഃ
 സർവാൻ ശ്ലേഷ്ഠ ഗണാംഗ് ചൈവ വിജിഗ്യേ ഭരതർഷഭഃ
 24 ഏവം ബാഹുവീധാൻ ദേശാൻ വിജിത്യ പവനാരഞ്ജഃ
 വസു തേഭ്യ ഉപാദായ ലൗഹിത്യം അഗമദ് ബലീ
 25 സ സർവാൻ ശ്ലേഷ്ഠ നൃപതിൻ സാഗരദ്വീപവാസിനഃ
 കരം ആഹാരയാം ആസ രത്നാനി വിവിധാനി ച
 26 ചന്ദനാഗുരുവസ്ത്രാണി മണിമുക്തം അനുത്തമം
 കാഞ്ചനം രജതം വജ്രം വിദ്രുമം ച മഹാധനം
 27 സ കോടിശതസംഖ്യേന ധനേന മഹതാ തദാ
 അഭ്യവർഷദ് അമേയാത്മാ ധനവർഷേണ പാണ്ഡവം
 28 ഇന്ദ്രപ്രസഥം അമാഗമ്യ ഭീമോ ഭീമപരാക്രമഃ
 നിവേദയാം ആസ തദാ ധർമ്മരാജായ തദ് ധനം

അധ്യായം 28

1 [വ]

തഥൈവ സഹദേവോ ിപി ധർമ്മരാജേന പുജിതഃ
 മഹത്യാ സേനയാ സാർധം പ്രയയാ ദക്ഷിണാം ദിശം
 2 സ ശൂരസേനാൻ കാർത്യായ്യാന പൂർവ്വം ഏവാജയത് പ്രഭുഃ
 മത്സ്യരാജം ച കൗരവ്യോ വശേ ചക്രേ ബലാദ് ബലി
 3 അധിരാജാധിപം ചൈവ ദന്തവക്ത്രം മഹാഹവേ
 ജിഗായ കരദം ചൈവ സ്വരാജ്യേ സംന്യവേശയത്
 4 സുകുമാരം വശേ ചക്രേ സുമിത്രം ച നരാധിപം
 തഥൈവാപരമത്സ്യാംഗ് ച വ്യജയത് സ പടച് ചരാൻ
 5 നിഷാദഭൃമിം ഗോശൃംഗം പർവത പ്രവരം തഥാ
 തരസാ വ്യജയദ് ധീമാഞ് ശ്രേണിമന്തം ച പാർഥിവം
 6 നവ രാഷ്ട്രം വിനിർജിത്യ കന്തിഭോജം ഉപാദ്രവത്
 പ്രീതിപൂർവ്വം ച തസ്യാസൗ പ്രതിജഗ്രാഹ ശാസനം
 7 തതസ് ചർമണ്യതീ കൂലേ ജംഭകസ്യാത്മജം നൃപം
 ദദർശ വാസുദേവേന ശേഷിതം പൂർവവൈരിണാ
 8 ചക്രേ തത്ര സ സംഗ്രാമം സഹ ഭോജേന ഭാരത
 സ തം ആജൗ വിനിർജിത്യ ദക്ഷിണാഭിമുഖോ യയൗ
 9 കരാംസ് തേഭ്യ ഉപാദായ രത്നാനി വിവിധാനി ച
 തതസ് തൈർ ഏവ സഹിതോ നർമദാം അഭിതോ യയൗ
 10 വിന്ദാനവിന്ദാവ് ആവന്ത്യൗ സൈന്യേന മഹതാ വൃതൗ
 ജിഗായ സമരേ വീരാവ് ആശിനേയഃ പ്രതാപവാൻ
 11 തതോ രത്നാന്യ് ഉപാദായ പുരീം മാഹിഷ്കൃതീം യയൗ
 തത്ര നീലേന രാജ്ഞാ സചക്രേ യുദ്ധം നരർഷഭഃ
 12 പാണ്ഡവഃ പരവീരഘ്നഃ സഹദേവഃ പ്രതാപവാൻ
 തതോ ിസ്യ സുമഹദ് യുദ്ധം ആസീദ് ഭീരു ഭയങ്കരം
 13 സൈന്യക്ഷയകരം ചൈവ പ്രാണാനാം സംശയായ ച
 ചക്രേ തസ്യ ഹി സാഹായ്യം ഭഗവാൻ ഹവ്യവാഹനഃ
 14 തതോ ഹയാ രഥാ നാഗാഃ പുരുഷാഃ കവചാനി ച
 പ്രദീപ്താനി വ്യദൃശ്യന്ത സഹദേവ ബലേ തദാ
 15 തതഃ സുസംഭ്രാന്ത മനാ ബഭ്രുവ കരുനന്ദനഃ
 നോത്തരം പ്രതിവക്ത്രം ച ശക്തോ ിഭൂജ് ജനമേജയ

16 [ജ]

കിമർഥം ഭഗവാൻ അഗ്നിഃ പ്രത്യമിത്രോ fഭവേദ് യുധി
സഹദേവസ്യ യജ്ഞാർഥം ഘടമാനസ്യ വൈ ദ്വിജ
17 [വ]

തത്ര മാഹിഷ്ഠതി വാസീ ഭഗവാൻ ഹവ്യവാഹനഃ
ശ്രൂയതേ നിഗൃഹീതോ വൈ പുരസ്തത് പാരദാരികഃ
18 നീലസ്യ രാജ്ഞഃ പൂർവേഷാം ഉപനീതശ് ച സോ fഭവത്
തദാ ബ്രാഹ്മണരൂപേണ ചരമാണോ യദൃച്ഛയാ
19 തം തു രാജാ യഥാശാന്തം അന്വശാദ് ധാർമികസ് തദാ
പ്രജജ്യാല തതഃ കോപാദ് ഭഗവാൻ ഹവ്യവാഹനഃ
20 തം ദൃഷ്ട്വാ വിസ്മിതോ രാജാ ജഗാമ ശിരസാ കവിം
ചക്രേ പ്രസാദം ച തദാ തസ്യ രാജേണ വിഭാവസുഃ
21 വരേണ ഛന്ദയാം ആസ തം നൃപം സ്വിഷ്ടകൃത്തമഃ
അഭയം ച സ ജഗ്രാഹ സ്വസൈന്യേ വൈ മഹീപതിഃ
22 തതഃ പ്രഭൃതി യേ കേ ചിദ് അജ്ഞാനാത് താം പുരീം നൃപഃ
ജിഗീഷന്തി ബലാദ് രാജംസ് തേ ദഹ്യന്തീഹ വഹ്നിനാ
23 തസ്യാം പുര്യാം തദാ ചൈവ മാഹിഷ്ഠത്യാം കുരൂദ്വഹ
ബഭ്രുവൂർ അനഭിഗ്രാഹ്യാ യോഷിതശ് ഛന്ദതഃ കില
24 ഏവം അഗ്നിർ വരം പ്രാദാത് സ്തീണാം അപ്രതിവാരണേ
സ്വൈരിണ്യസ് തത്ര നാര്യോ ഹി യഥേഷ്ടം പ്രചരന്ത് ഉത
25 വർജയന്തി ച രാജാനസ് തദ് രാഷ്ട്രം പുരുഷോത്തമ
ഭയാദ് അഗേർ മഹാരാജ തദാ പ്രഭൃതി സർവദാ
26 സഹദേവസ് തു ധർമാത്മാ സൈന്യം ദൃഷ്ട്വാ ഭയാർദിതം
പരീതം അഗ്നിനാ രാജൻ നാകമ്പത യഥാ ഗിരിഃ
27 ഉപസൃശ്യ ശുചിർ ഭൂത്യാ സോ fബ്രവീത് പാവകം തതഃ
ത്വദർഥോ fയം സമാരംഭഃ കൃഷ്ണവർമ്മൻ നമോ fസ്തു തേ
28 മുഖം ത്വം അസി ദേവാനാം യജ്ഞസ് ത്വം അസി പാവക
പാവനാത് പാവകശ് ചാസി വഹ്നാദ് ധവ്യവാഹനഃ
29 വേദാസ് ത്വദർഥം ജാതാശ് ച ജാതവേദാസ് തതോ ഹ്യ് അസി
യജ്ഞവിഘ്നം ഇമം കർതും നാർഹസ് ത്വം ഹവ്യവാഹന
30 ഏവം ഉക്ത്വാ തു മാദ്രേയഃ കശൈർ ആസ്തീര്യ മേദിനീം
വിധിവത് പുരുഷവ്യാഘ്രഃ പാവകം പ്രത്യുപാവിശത്
31 പ്രമുഖേ സർവസൈന്യസ്യ ഭീതോദ്വിഗ്നസ്യ ഭാരത
ന ചൈനം അത്യഗാദ് വഹ്നിർ വേലാം ഇവ മഹോദധിഃ

32 തം അഭ്യേത്യ ശന്നൈർ വഹിർ ഉവാച കരുനന്ദനം
സഹദേവം നൃണാം ദേവം സാന്ത്വപൂർവം ഇദം വചഃ
33 ഉത്തിഷ്ഠോത്തിഷ്ഠ കൗരവ്യ ജിജ്ഞാസേയം കൃതാ മയാ
വേദ്മി സർവം അഭിപ്രായം തവ ധർമ്മസുതസ്യ ച
34 മയാ തു രക്ഷിതവ്യേയം പുരീ ഭരതസത്തമ
യാവദ് രാജേണാ ിസ്യ നീലസ്യ കലവംശധരാ ഇതി
ഈപ്ലിതം തു കരിഷ്യാമി മനസസ് തവ പാണ്ഡവ
35 തത ഉതമായ ഹൃഷ്ടാത്മാ പ്രാഞ്ജലിഃ ശിരസാനതഃ
പൂജയാം ആസ മാദ്രേയഃ പാവകം പുരുഷർഷഭഃ
36 പാവകേ വിനിവൃത്തേ തു നീലോ രാജാഭ്യയാത് തദാ
സത്കാരേണ നരവ്യാഘ്രം സഹദേവം യുധാം പതിം
37 പ്രതിഗൃഹ്യ ച താം പൂജാം കരേ ച വിനിവേശ്യ തം
മാദ്രീ സുതസ് തതഃ പ്രായാദ് വിജയി ദക്ഷിണാം ദിശം
38 ത്രൈപുരം സ വശേ കൃത്വാ രാജാനം അമിതൗജസം
നിജഗ്രാഹ മഹാബാഹുസ് തരസാ പോതനേശ്വരം
39 ആഹൃതിം കൗശികാചാര്യം യത്തേന മഹതാ തതഃ
വശേ ചക്രേ മഹാബാഹുഃ സുരാഷ്ട്രാധിപതിം തഥാ
40 സുരാഷ്ട്ര വിഷയസ്ഥഗ് ച പ്രേഷയാം ആസ തക്ഷിണേ
രാജേണ ഭോജകടസ്ഥായ മഹാമാത്രായ ധീമതേ
41 ഭീഷ്മകായ സ ധർമാത്മാ സാക്ഷാദ് ഇന്ദ്ര സഖായ വൈ
സ ചാസ്യ സസുതോ രാജൻ പ്രതിജഗ്രാഹ ശാസനം
42 പ്രീതിപൂർവം മഹാബാഹുർ വാസുദേവം അവേക്ഷ്യ ച
തതഃ സ രത്നാന്യ് ആദായ പുനഃ പ്രായാദ് യുധാം പതിഃ
43 തതഃ ശൂർപാദകം ചൈവ ഗണം ചോപകൃതാഹൃയം
വശേ ചക്രേ മഹാതേജാ ദണ്ഡകാംഗ് ച മഹാബലഃ
44 സാഗരദ്വീപവാസാംഗ് ച നൃപതിൻ മ്ലേച്ഛ യോനീജാൻ
നിഷാദാൻ പുരുഷാദാംഗ് ച കർണപ്രാവരണാൻ അപി
45 യേ ച കാലമുഖാ നാമ നരാ രാക്ഷസയോനയഃ
കൃത്യം കോല്ല ഗിരിം ചൈവ മുരചീ പത്തനം തഥാ
46 ദ്വീപം താമ്രാഹൃയം ചൈവ പർവതം രാമകം തഥാ
തിമിംഗിലം ച നൃപതിം വശേ ചക്രേ മഹാമതിഃ
47 ഏകപാദാംഗ് ച പുരുഷാൻ കേവലാൻ വനവാസിനഃ
നഗരീം സഞ്ജയന്തിം ച പിച്ഛണ്ഡം കരഹാടകം

ദൂതൈർ ഏവ വശേ ചക്രേ കരം ചൈനാൻ അദാപയത്
 48 പാണ്ഡ്യാംഗ് ച ദ്രവിദാംഗ് ചൈവ സഹിതാംഗ് ചോദ്ര കേരലൈഃ
 അന്ധ്രാംഗ് തലവനാംഗ് ചൈവ കലിംഗാൻ ഓഷ്ട കർണികാൻ
 49 അന്താഖീം ചൈവ രോമാം ച യവനാനാം പുരം തഥാ
 ദൂതൈർ ഏവ വശേ ചക്രേ കരം ചൈനാൻ അദാപയത്
 50 ഭര കച്ഛം ഗതോ ധീമാൻ ദൂതാൻ മാദ്രവതീസുതഃ
 പ്രേഷയാം ആസ രാജേന്ദ്ര പൗലസ്ത്യായ മഹാത്മനേ
 വിഭീഷണായ ധർമാത്മാ പ്രീതിപൂർവം അരിന്ദമഃ
 51 സ ചാസ്യ പ്രതിജഗ്രാഹ ശാസനം പ്രീതിപൂർവകം
 തച് ച കാലകൃതം ധീമാൻ അന്വമന്യത സ പ്രഭഃ
 52 തതഃ സന്വേഷയാം ആസ രത്നാനി വിവിധാനി ച
 ചന്ദനാഗുരുമുഖ്യാനി ദിവ്യാന്യ് ആഭരണാനി ച
 53 വാസാംസി ച മഹാർഹാണി മണീംഗ് ചൈവ മഹാധനാൻ
 ന്യവർത്ത തതോ ധീമാൻ സഹദേവഃ പ്രതാപവാൻ
 54 ഏവം നിർജിത്യ തരസാ സാന്വേന വിജയേന ച
 കരദാൻ പാർഥിവാൻ കൃത്യാ പ്രത്യാഗച്ഛദ് അരിന്ദമഃ
 55 ധർമരാജായ തത് സർവം നിവേദ്യ ഭരതർഷഭ
 കൃതകർമാ സുഖം രാജന് ഉവാസ ജനമേജയ

അധ്യായം 29

1 [വി]

നകലസ്യ തു വക്ഷ്യാമി കർമാണി വിജയം തഥാ
 വാസുദേവ ജിതാം ആശാം യഥാസൗ വ്യജയത് പ്രഭുഃ
 2 നിര്യായ ഖാണ്ഡവ പ്രസ്ഥാത് പ്രതീചീം അഭിതോ ദിശം
 ഉദിശ്യ മതിമാൻ പ്രായാൻ മഹത്യാ സേനയാ സഹ
 3 സിംഹനാദേന മഹതാ യോധാനാം ഗർജിതേന ച
 രഥനേമി നിനാദൈശ് ച കമ്പയൻ വസുധാം ഇമാം
 4 തതോ ബഹുധനം രമ്യം ഗവാശ്വധനയാന്യവത്
 കാർതികേയസ്യ ദധിതം രോഹിതകം ഉപാദ്രവത്
 5 തത്ര യുദ്ധം മഹദ് വൃത്തം ശൂരൈർ മത്തമയൂരകൈഃ
 മരു ഭൂമിം ച കാർത്യായ്യാന തഥൈവ ബഹു ധാന്യകം
 6 ശൈരീഷകം മഹേച്ഛം ച വശേ ചക്രേ മഹാദ്യുതിഃ
 ശിബിംസ് ത്രിഗർതാൻ അംബഷ്ഠാൻ മാലവാൻ പഞ്ച കർപടാൻ
 7 തഥാ മധ്യമികായാംശ് ച വാടയാനാൻ ദ്വിജാൻ അഥ
 പുനശ് ച പരിവൃത്യാഥ പുഷ്കരാഭ്യവാസിനഃ
 8 ഗണാൻ ഉത്സവ സങ്കേതാൻ വ്യജയത് പുരുഷർഷഭ
 സിന്ധുക്തലാശ്രിതാ യേ ച ഗ്രാമണേയാ മഹാബലാഃ
 9 ശൂദ്രാദീര ഗണാശ് ചൈവ യേ ചാശ്രിത്യ സരസ്വതീം
 വർതയന്തി ച യേ മത്സ്യേർ യേ ച പർവതവാസിനഃ
 10 കൃത്സ്നം പഞ്ചനദം ചൈവ തഥൈവാപരപര്യാടം
 ഉത്തരജ്യോതികം ചൈവ തഥാ വൃണ്യാടകം പുരം
 ദ്വാരപാലം ച തരസാ വശേ ചക്രേ മഹാദ്യുതിഃ
 11 രമാൻ ഹാരഹുണ്ണാംശ് ച പ്രതീച്യാശ് ചൈവ യേ നൃപാഃ
 താൻ സർവാൻ സ വശേ ചക്രേ ശാസനാദ് ഏവ പാണ്ഡവഃ
 12 തത്രസ്ഥഃ പ്രേഷയാം ആസ വാസുദേവായ ചാഭിഭൂഃ
 സ ചാസ്യ ദശഭീ രാജ്ഞ്യഃ പ്രതിജഗ്രാഹ ശാസനം
 13 തതഃ ശാകലം അഭ്യേത്യ മദ്രാണാം പുടഭേദനം
 മാതൃലം പ്രീതിപൂർവേണ ശല്യം ചക്രേ വശേ ബലീ
 14 സ തസ്മിൻ സത്കൃതോ രാജ്ഞാ സത്കാരാർഹോ വിശാം പതേ
 രത്താനി ഭൂമീണ്യ് ആദായ സമ്പ്രതസ്ഥേ യുധാം പതിഃ
 15 തതഃ സാഗരകക്ഷിസ്ഥാൻ ശ്ലേച്ഛാൻ പരമദാരുണാൻ
 പഹ്ലുവാൻ ബർബരാംശ് ചൈവ താൻ സർവാൻ അനയദ് വശം

16 തതോ രത്നാന്യം ഉപാദായ വശേ കൃത്യാ ച പാർഥിവാൻ
 ന്യവർത്തത നരശ്രേഷ്ഠോ നകലശ് ചിത്രമാർഗവിത്
 17 കരഭാണാം സഹസ്രാണി കോശം തസ്യ മഹാത്മനഃ
 ഉഘ്രേ ദശ മഹാരാജ കൃച്ഛാദ് ഇവ മഹാധനം
 18 ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥഗതം വീരം അഭ്യേത്യ സ യുധിഷ്ഠിരം
 തതോ മാദ്രീ സുതഃ ശ്രീമാൻ ധനം തസ്മൈ ന്യവേദയത്
 19 ഏവം പ്രതീചീം നകലോ ദിശം വരണപാലിതാം
 വിജിഗ്യേ വാസുദേവേന നിർജിതാം ഭരതർഷഭഃ

അധ്യായം 30

1 [വി]

രക്ഷണാദ് ധർമ്മരാജസ്യ സത്യസ്യ പരിപാലനാത്
ശത്രുണാം ക്ഷപണാച്ഛൈവ സ്വകർമ്മനിരതാഃ പ്രജാഃ
2 ബലീനാം സമ്യഗ് ആദാനാദ് ധർമ്മതശ്ചാനുശാസനാത്
നികാമവർഷീ പർജന്യഃ സ്തീതോ ജനപദോ ിഭവത്
3 സർവാരംഭാഃ സുപ്രവൃത്താ ഗോരക്ഷം കർഷണം വനീക്
വിശേഷാത് സർവം ഏവൈതത് സഞ്ജജേത രാജകർമ്മണഃ
4 ദസ്യഭ്യോ വഞ്ചകേഭ്യോ വാ രാജൻ പ്രതി പരസ്പരം
രാജവല്ലഭതശ്ചൈവ നാശ്രൂയന്ത മൃഷാ ഗിരഃ
5 അവർഷം ചാതിവർഷം ച വ്യാധിപാവക മൂർച്ഛനം
സർവം ഏതത് തദാ നാസീദ് ധർമ്മനിത്യേ യുധിഷ്ഠിരേ
6 പ്രിയം കർതും ഉപസ്ഥാതും ബലികർമ്മ സ്വഭാവജം
അഭിഹർതും നൃപാ ജശൂർ നാനൈഃ കാര്യൈഃ പൃഥക് പൃഥക്
7 ധർമ്മൈർ ധനാഗമൈസ് തസ്യ വവൃധേ നിചയോ മഹാൻ
കർതും യസ്യ ന ശക്യേത ക്ഷയോ വർഷശതൈർ അപി
8 സ്വകോശസ്യ പരീമാണം കോഷ്യസ്യ ച മഹീപതിഃ
വിജ്ഞായ രാജാ കൗന്തേയോ യജ്ഞായൈവ മനോ ദധേ
9 സുഹൃദശ്ചൈവ തം സർവേ പൃഥക് ച സഹ ചാബ്രുവൻ
യജ്ഞകാലസ് തവ വിഭോ ക്രിയതാം അത്ര സാന്വൃതം
10 അഥൈവം ബ്രുവതാം ഏവ തേഷാം അഭ്യായയൗ ഹരിഃ
ഋഷിഃ പുരാണോ വേദാന്തോ ദൃശ്യശ്ചാപി വിജാനതാം
11 ജഗതസ് തസ്മാഷാം ശ്രേഷ്ഠഃ പ്രഭവശ്ചാപ്യയശ്ച ഹ
ഭൂതഭവ്യ ഭവൻ നാമഃ കേശവഃ കേശി സുദനഃ
12 പ്രാകാരഃ സർവവൃഷ്ണീനാം ആപത്സ് അഭയദോ ിരിഹാ
ബലാധികാരേ നിക്ഷിപ്യ സംഹത്യാനക ദുന്ദഭിഃ
13 ഉച്ചാവചം ഉപാദായ ധർമ്മരാജായ മാധവഃ
ധനൗഘം പുരുഷവ്യാഘ്രോ ബലേന മഹതാ വൃതഃ
14 തം ധനൗഘം അപര്യന്തം രത്നസാഗരം അക്ഷയം
നാദയൻ രഥഘോഷേണ പ്രവിവേശ പുരോത്തമം
15 അസൂര്യം ഇവ സൂര്യേണ നിവാതം ഇവ വായുനാ
കൃഷ്ണേണ സമുപേതേണ ജഹ്വേഷേ ഭാരതം പുരം
16 തം മുദാഭിസമാഗമ്യ സത്കൃത്യ ച യഥാവിധി

സമ്പൃഷ്ട്യാ കശലം ചൈവ സുഖാസീനം യുധിഷ്ഠിരഃ
 17 ധൗമ്യ ദ്വൈപായന മുഖൈർ ഋത്വിഗ്ഭിഃ പുരുഷർഷഭ
 ഭീമാർജ്ജുനയമൈശ് ചാപി സഹിതഃ കൃഷ്ണം അബ്രവീത്
 18 ത്വത്കൃതേ പൃഥിവീ സർവാ മദ് വശേ കൃഷ്ണ വർതതേ
 ധനം ച ബഹു വാർഷ്ണേയ ത്വത്പ്രസാദാദ് ഉപാർജിതം
 19 സോ ിഹം ഇച്ഛാമി തത് സർവം വിധിവദ് ദേവകീ സുത
 ഉപയോക്തും ദ്വിജാഗ്രേ്യേഷു ഹവ്യവാഹേ ച മാധവ
 20 തദ് അഹം യഷ്ടം ഇച്ഛാമി ദാശാർഹ സഹിതസ് ത്വയാ
 അനുജൈശ് ച മഹാബാഹോ തൻ മാനജ്ഞാതും അർഹസി
 21 സ ദീക്ഷാപയ ഗോവിന്ദ ത്വം ആത്മാനം മഹാഭജ
 ത്വയീഷ്ടുവതി ദാശാർഹ വിപാപ്മാ ഭവിതാ ഹ്യ് അഹം
 22 മാം വാപ്യ് അഭ്യനുജാനീഹി സഹൈഭിർ അനുജൈർ വിഭോ
 അനുജ്ഞാതസ് ത്വയാ കൃഷ്ണ പ്രാപ്തയാം ക്രതും ഉത്തമം
 23 തം കൃഷ്ണഃ പ്രത്യവാചേദം ബഹുക്ത്വാ ഗുണവിസ്തരം
 ത്വം ഏവ രാജശാർദൂല സമ്രാഡ് അർഹോ മഹാക്രതും
 സമ്പ്രാപ്തഹി ത്വയാ പ്രാപ്തേ കൃതകൃത്യാസ് തതോ വയം
 24 യജസ്വാഭീഷ്ഠിതം യജ്ഞം മയി ശ്രേയസ്യ് അവസ്ഥിതേ
 നിയുക്ഷ്യ ചാപി മാം കൃത്യേ സർവം കർതാസ്മി തേ വചഃ
 25 [യ്]
 സഹലഃ കൃഷ്ണ സങ്കൽപഃ സിദ്ധിശ് ച നിയതാ മമ
 യസ്യ മേ ത്വം ഹൃഷീകേശയഥേച്ഛിതം ഉപസ്ഥിതഃ
 26 [വ്]
 അനുജ്ഞാതസ് ത്വ കൃഷ്ണേന പാണ്ഡവോ ഭ്രാന്തഭിഃ സഹ
 ഊഹിതും രാജസുയായ സാധനാന്യ് ഉപചക്രമേ
 27 തത ആജ്ഞാപയാം ആസ പാണ്ഡവോ ിരിനിബർഹണഃ
 സഹദേവം യുധാം ശ്രേഷ്ഠം മന്ത്രിണശ് ചൈവ സർവശഃ
 28 അസ്മിൻ ക്രതൗ യഥോക്താനി യജ്ഞാംഗാനി ദ്വിജാതിഭിഃ
 തഥോപകരണം സർവം മംഗലാനി ച സർവശഃ
 29 അധിയജ്ഞാംശ് ച സംഭാരാൻ ധൗമ്യോക്താൻ ക്ഷീപ്രം ഏവ ഹി
 സമാനയന്തു പുരുഷാ യഥായോഗം യഥാക്രമം
 30 ഇദ്രസേനോ വിശോകശ് ച പൃതശ് ചാർജ്ജുന സാരഥിഃ
 അന്നാദ്യാഹരണേ യുക്താഃ സന്തു മത്പ്രിയകാമ്യയാ
 31 സർവകാമാശ് ച കാര്യന്താം രസഗന്ധസമനനിതാഃ

മനോഹരഃ പ്രീതികരാ ദ്വിജാനാം കരുസത്തമ
 32 തദ് വാക്യസമകാലം തു കൃതം സർവം അവേദയത്
 സഹദേവോ യുധാം ശ്രേഷ്ഠോ ധർമ്മരാജേ മഹാത്മനി
 33 തതോ ദ്വൈപായനോ രാജന് ജ്വതീജഃ സമൂപാനയത്
 വേദാൻ ഇവ മഹാഭാഗാൻ സാക്ഷാൻ മൂർതിമതോ ദ്വിജാൻ
 34 സ്വയം ബ്രഹ്മത്വം അകരോത് തസ്യ സത്യവതീ സുതഃ
 ധനഞ്ജയാനാം ഋഷഭഃ സുസാമാ സാമഗോ ദഭവത്
 35 യാജ്ഞവൽക്യോ ബഭ്രുവാഥ ബ്രഹ്മിഷ്ഠോ ധൃത്യസു സത്തമഃ
 പൈലോ ഹോതാ വസോഃ പുത്രോ ധൗമ്യേന സഹിതോ ദഭവത്
 36 ഏതേഷാം ശിഷ്യവർഗാശ് ച പുത്രാശ് ച ഭരതർഷഭ
 ബഭ്രുവൂർ ഹോത്രഗാഃ സർവേ വേദവേദാംഗപാരഗാഃ
 37 തേ വാചയിത്വാ പുണ്യാഹം ഈഹയിത്വാ ച തം വിധിം
 ശാസ്ത്രോക്തം യോജയാം ആസുസ് തദ് ദേവയജനം മഹത്
 38 തത്ര ചക്രൂർ അനുജ്ഞാതാഃ ശരണാന്യ് ഉത ശിൽപിനഃ
 രത്നവന്തി വിശാലാനി വേശ്ഠാനീവ ദിവൗകസാം
 39 തത ആജ്ഞാപയാം ആസ സ രാജാ രാജസത്തമഃ
 സഹദേവം തദാ സദ്യോ മന്ത്രിണം കരുസത്തമഃ
 40 ആമന്ത്രണാർഥം ദൂതാംസ് ത്വം പ്രേഷയസ്യാശുഗാൻ ദൂതം
 ഉപശ്രുത്യ വചോ രാജേണ സ ദൂതാൻ പ്രാഹിനോത് തദാ
 41 ആമന്ത്രയധ്വം രാഷ്ട്രേഷു ബ്രാഹ്മണാൻ ഭൂമിപാൻ അപി
 വിശശ് ച മാന്യാഞ് ശൂദ്രാംശ് ച സർവാൻ ആനയതേതി ച
 42 തേ സർവാൻ പൃഥിവീപാലാൻ പാണ്ഡവേയസ്യ ശാസനാത്
 ആമന്ത്രയാം ബഭ്രുവൂശ് ച പ്രേഷയാം ആസ ചാപരാൻ
 43 തതസ് തേ തു യഥാകാലം കന്തീപുത്രം യുധിഷ്ഠിരം
 ദീക്ഷയാം ചക്രിരേ വിപ്രാ രാജസുയായ ഭാരത
 44 ദീക്ഷിതഃ സ തു ധർമാത്മാ ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ജഗാമ യജ്ഞായതനം വൃതോ വിപ്രൈഃ സഹസ്രഗഃ
 45 ഭ്രാതൃഭിർ ജ്ഞാതിഭിശ് ചൈവ സുഹൃദ്ഭിഃ സചിവൈസ് തഥാ
 ക്ഷത്രിയൈശ് ച മനുഷ്യേഭ്യ നാനാദേശസമാഗതൈഃ
 അമാത്യൈശ് ച നൃപശ്രേഷ്ഠോ ധർമോ വിഗ്രഹവാൻ ഇവ
 46 ആജ്യൂർ ബ്രാഹ്മണാസ് തത്ര വിഷയേഭ്യസ് തതസ് തതഃ
 സർവവിദ്യാസു നിഷ്ണാതാ വേദവേദാംഗപാര ഗാഃ
 47 തേഷാം ആവസഥാംശ് ചക്രൂർ ധർമ്മരാജസ്യ ശാസനാത്

ബഹു് അന്നാഞ് ശയനൈർ യുക്താൻ സഗണാനാം പൃഥക് പൃഥക്
 സർവർതുണസമ്പന്നാഞ് ശിൽപിനോ ിഥ സഹസ്രശഃ
 48 തേഷു തേ ന്യവസൻ രാജൻ ബ്രാഹ്മണാ ഭൃശസൽക്രതഃ
 കഥയന്തഃ കഥാ ബഹവീഃ പശ്യന്തോ നടനർതകാൻ
 49 ഭൃഞ്ജതാം ചൈവ വിപ്രാണാം വദതാം ച മഹാസ്വനഃ
 അനിശം ശ്രൂയതേ സ്തോത്ര മുദിതാനാം മഹാത്മനാം
 50 ദീയതാം ദീയതാം ഏഷാം ഭൃജ്യതാം ഭൃജ്യതാം ഇതി
 ഏവം പ്രകാരഃ സഞ്ജൽപഃ ശ്രൂയന്തേ സ്തോത്ര നിത്യശഃ
 51 ഗവാം ശതസഹസ്രാണി ശയനാനാം ച ഭാരത
 രക്തസ്യ യോഷിതാം ചൈവ ധർമരാജഃ പൃഥഗ് ദദൗ
 52 പ്രാവർതതൈവം യജ്ഞഃ സ പാണ്ഡവസ്യ മഹാത്മനഃ
 പൃഥിവ്യാം ഏകവീരസ്യ ശക്രസ്യേവ ത്രിവിഷുപേ
 53 തതോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ പ്രേഷയാം ആസ പാണ്ഡവം
 നകലം ഹാസ്തിനപുരം ഭീഷ്മായ ഭരതർഷഭ
 54 ദ്രോണായ ധൃതരാഷ്ട്രായ വിദുരായ കൃപായ ച
 ഭ്രാതൃണാം ചൈവ സർവേഷാം യേ ിനരക്താ യുധിഷ്ഠിര

അധ്യായം 31

1 [വി]

സ ഗത്യാ ഹാസ്തിനപുരം നകുലഃ സമിതിഞ്ജയഃ
 ഭീഷ്മം ആമന്ത്രായാം ആസ യുതരാഷ്ട്രം ച പാണ്ഡവഃ
 2 പ്രയയുഃ പ്രീതമനസോ യജ്ഞം ബ്രഹ്മ പുരഃസരാഃ
 സംശ്രുത്യ ധർമ്മരാജസ്യ യജ്ഞം യജ്ഞവിദസ് തദാ
 3 അന്യേ ച ശതശസ് തുഷ്ടൈർ മനോഭീർ മനജർഷഭ
 ദ്രഷ്ടുകാമാഃ സഭാം ചൈവ ധർമ്മരാജം ച പാണ്ഡവം
 4 ദിഗ്ഭ്യഃ സർവേ സമാപേതുഃ പാർഥിവാസ് തത്ര ഭാരത
 സമുപാദായ രത്താനി വിവിധാനി മഹാന്തി ച
 5 യുതരാഷ്ട്രസ് ച ഭീഷ്മസ് ച വിദുരസ് ച മഹാമതിഃ
 ദുര്യോധന പുരോഗാസ് ച ഭ്രാതരഃ സർവ ഏവ തേ
 6 സത്കൃത്യാമന്ത്രിതാഃ സർവേ ആചാര്യ പ്രമുഖാ നൃപാഃ
 ഗാന്ധാരരാജഃ സുബലഃ ശകുനീസ് ച മഹാബലഃ
 7 അചലോ വൃഷകസ് ചൈവ കർണ്ണസ് ച രഥിനാം വരഃ
 ജിതഃ ശല്യോ മദ്രരാജോ ബാഹ്ലികസ് ച മഹാരഥഃ
 8 സോമദത്തോ ഫീമ കൗരവ്യോ ഭൂരിർ ഭൂരിശ്രവാഃ ശലഃ
 അശ്വത്ഥാമാ കൃപോ ദ്രോണഃ സൈന്ധവസ് ച ജയദ്രഥഃ
 9 യജ്ഞസേനഃ സപുത്രസ് ച ശാല്യസ് ച വസുധാധിപഃ
 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷസ് ച നൃപതിർ ഭഗദത്തോ മഹായശാഃ
 10 സഹ സർവൈസ് തഥാ മ്ലേച്ഛൈഃ സാഗരാന്തപവാസിഭിഃ
 പാർവതീയാസ് ച രാജാനോ രാജാ ചൈവ ബൃഹദ്ബലഃ
 11 പൗണ്ഡ്രകോ വാസുദേവസ് ച വംഗഃ കാലിംഗകസ് തഥാ
 ആകർഷഃ കന്തലസ് ചൈവ വാനവാസ്യായുധകസ് തഥാ
 12 ദ്രവീഡാഃ സിംഹലാസ് ചൈവ രാജാ കാശ്മീരകസ് തഥാ
 കന്തിഭോജോ മഹാതേജാഃ സുമഥസ് ച സുമഹാബലഃ
 13 ബാഹ്ലികാസ് ചാപരേ ശൂരാ രാജാനഃ സർവ ഏവ തേ
 വിരാടഃ സഹ പുത്രൈസ് ച മാചേല്ലസ് ച മഹാരഥഃ
 രാജാനോ രാജപുത്രാസ് ച നാനാജനപദേശ്വരാഃ
 14 ശിശുപാലോ മഹാവീര്യഃ സഹ പുത്രേണ ഭാരത
 ആഗച്ഛത് പാണ്ഡവേയസ്യ യജ്ഞം സംഗ്രാമദുർമദഃ
 15 രാമസ് ചൈവാനിരുദ്ധസ് ച ബഭ്രുസ് ച സഹസാ രണഃ
 ഗദ പ്രദ്യുമ്ന സാംബാസ് ച ചാരു ദേഷ്മസ് ച വീര്യവാൻ

16 ഉൽമുകോ നിശാശ് ചൈവ വീരഃ പ്രാദ്യുഗ്ധീർ ഏവ ച
 വൃഷ്ണയോ നിഖിലേനാന്യേ സമാജശൂർ മഹാരഥാഃ
 17 ഏതേ ചാന്യേ ച ബഹവോ രാജാനോ മധുദേശജാഃ
 ആജഗ്മുഃ പാണ്ഡുപുത്രസ്യ രാജസൂയം മഹാക്രതും
 18 ദദുസ് തേഷാം ആവസഥാൻ ധർമ്മരാജസ്യ ശാസനാത്
 ബഹു കക്ഷ്യാന്വിതാൻ രാജൻ ദീർഘികാ വൃക്ഷശോഭിതാൻ
 19 തഥാ ധർമ്മാത്മജസ് തേഷാം ചക്രേ പൂജാം അനന്തമാം
 സതക്രതാശ് ച യഥോദ്ദിഷ്ടാഞ്ജശൂർ ആവസഥാൻ നൃപാഃ
 20 കൈലാസശിഖരപ്രഖ്യാൻ മനോജ്ഞാൻ ദ്രവ്യഭൂഷിതാൻ
 സർവതഃ സംവൃതാൻ ഉച്ചൈഃ പ്രാകാദൈരഃ സുകൃതൈഃ സിന്തൈഃ
 21 സുവർണജാലസംവീതാൻ മണികുട്ടിമ ശോഭിതാൻ
 സുഖാരോഹണ സോപാനാൻ മഹാസനപരിച്ഛദാൻ
 22 സ്രഗ്രാമ സമവഹന്നാൻ ഉത്തമാഗുരൂ ഗന്ധിനഃ
 ഹംസാംശു വർണസദൃശാൻ ആയോജനസുദർശനാൻ
 23 അസംബാധാൻ സമദ്വാരാൻ യുതാൻ ഉച്ചാവചൈർ ഗുണൈഃ
 ബഹുധാതുപിനദ്ധാംഗാൻ ഹിമവച്ഛിഖരാൻ ഇവ
 24 വിശ്രാന്താസ് തേ തതോ *f*പശ്യൻ ഭൂമിപാ ഭൂരിദക്ഷിണം
 വൃതം സദസ്യേർ ബഹുഭീർ ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 25 തത് സദോ പാർഥിവൈഃ കീർണം ബ്രാഹ്മണൈശ് ച മഹാത്മഭിഃ
 ഭ്രാജതേ സ്മൃ തദാ രാജൻ നാകപൃഷ്ഠം ഇവാമരൈഃ

അധ്യായം 32

1 [വ]

പിതാ മഹം ഗുരും ചൈവ പ്രത്യുദ്ഗമ്യ യുധിഷ്ഠിരഃ
അഭിവാദ്യ തതോ രാജന് ഇദം വചനം അബ്രുവീത്
ഭീഷ്മം ദ്രോണം കൃപം ദ്രുണിം ദുര്യോധന വിവിംശതീ
2 അസ്തിൻ യജ്ഞേ ഭവന്തോ മാം അനുഗൃഹ്ണതു സർവശഃ
ഇദം വഃ സ്വം അഹം ചൈവ യദ് ഇഹാസ്തി ധനം മമ
പ്രീണയതു ഭവന്തോ മാം യഥേഷ്ടം അനിയന്ത്രിതാഃ
3 ഏവം ഉക്ത്വാ സ താൻ സർവാൻ ദീക്ഷിതഃ പാണ്ഡവാഗ്രജഃ
യുയോജ ഹ യഥായോഗം അധികാരേഷ് അനന്തരം
4 ഭക്ഷ്യഭോജ്യോധികാരേഷു ദുഃശാസനം അയോജയത്
പരിഗ്രഹേ ബ്രാഹ്മണാനാം അശ്വത്ഥാമാനം ഉക്തവാൻ
5 രാജന്താം തു പ്രതിപൂജാർഥം സഞ്ജയം സംന്യയോജയത്
കൃതാകൃത പരിജ്ഞാനേ ഭീഷ്മദ്രോണൗ മഹാമതീ
6 ഹിരണ്യസ്യ സുവർണസ്യ രത്നാനാം ചാനവേക്ഷണേ
ദക്ഷിണാനാം ച വൈ ദാനേ കൃപം രാജാ ന്യയോജയത്
തഥാന്യാൻ പുഷ്പവ്യാഘ്രാംസ് തസ്തിംസ് തസ്തിൻ ന്യയോജയത്
7 ബാഹ്ലികോ ധൃതരാഷ്ട്രുശ് ച സോമദത്തോ ജയദ്രഥഃ
നകലേന സമാനീതാഃ സ്വാമിവത് തത്ര രേമിരേ
8 ക്ഷത്താ വ്യയകരസ് ത്വ് ആസീദ് വിദുരഃ സർവധർമ്മവിത്
ദുര്യോധനസ് ത്വ് അർഹണാനി പ്രതിജഗ്രാഹ സർവശഃ
9 സർവലോകഃ സമാവൃത്തഃ പിപ്രീഷുഃ ഫലം ഉത്തമം
ദ്രഷ്ടുകാമഃ സഭാം ചൈവ ധർമ്മരാജം ച പാണ്ഡവം
10 ന കശ് ചിദ് ആഹരത് തത്ര സഹസ്രാവരം അർഹണം
രത്നൈശ് ച ബഹുഭിസ് തത്ര ധർമ്മരാജം അവർധയൻ
11 കഥം ന മമ കൗരവ്യോ രത്നദാനൈഃ സമാപ്തയാത്
യജ്ഞം ഇത്യ് ഏവ രാജാനഃ സ്തർധമാനാ ദദുർ ധനം
12 ഭവന്തഃ സവിമാനാഗ്രൈഃ സോദർഭൈകർ ബലസംവൃതൈഃ
ലോകരാജ വിമാനൈശ് ച ബ്രാഹ്മണാവസമൈഃ സഹ
13 കൃതൈർ ആവസമൈർ ദിവൈർ വിമാനപ്രതിമൈസ് തഥാ
വിചിത്രൈ രത്നവദ്ഭിശ് ച ദൃദ്ധ്യാ പരമയാ യുതൈഃ
14 രാജഭിശ് ച സമാവൃത്തൈർ അതീവ ശ്രീസമൃദ്ധിഭിഃ
അശോഭത സഭോ രാജൻ കൗന്തേയസ്യ മഹാത്മനഃ

15 ഋദ്യാ ച വരണം ദേവം സ്മര്യമാനോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഷഡ് അഗ്നിനാഥ യജ്ഞേന സോ ിയജദ് ദക്ഷിണാവതാ
 സർവാഞ് ജനാൻ സർവകാമൈഃ സമൃദ്ധൈർ സമതർപയത്
 16 അന്നവാൻ ബഹുഭക്ഷ്യശ് ച ഭുക്തവജ് ജനസംവൃതഃ
 രത്നോപഹാര കർമ്മണ്യോ ബഭ്രുവ സ സമാഗമഃ
 17 ഇധാജ്യ ഹോമാഹൃതിഭിർ മന്ത്രശിക്ഷാ സമന്വിതൈഃ
 തസ്മിൻ ഹി തത്രപൂർ ദേവാസ് തതേ യജ്ഞേ മഹർഷിഭിഃ
 18 യഥാ ദേവാസ് തഥാ വിപ്രാ ദക്ഷിണാന മഹാധനൈഃ
 തത്രപൂഃ സർവവർണാശ് ച തസ്മിൻ യജ്ഞേ മുദാനിതാഃ

അധ്യായം 33

1 [വി]

തതോ *f*ഭിഷേഷചനീയേ *f*ഹനി ബ്രാഹ്മണാ രാജഭിഃ സഹ
അന്തർ വേദീം പ്രവിവിശുഃ സത്കാരാർഥം മഹർഷയഃ
2 നാരദപ്രമുഖാസ് തസ്യാം അന്തർ വേദ്യാം മഹാത്മനഃ
സമാസീനാഃ ശുശ്രൂഭിരേ സഹ രാജർഷിഭിസ് തദാ
3 സമേതാ ബ്രഹ്മഭവനേ ദേവാ ദേവർഷയോ യഥാ
കർമാന്തരം ഉപാസന്തോ ജജ്ജൽപ്പർ അമിതൗജസഃ
4 ഇദം ഏവം ന ചാപ്യ് ഏവം ഏവം ഏതൻ ന ചാന്യഥാ
ഇത്യ് ഊച്ചർ ബഹവസ് തത്ര വിതണ്യാനാഃ പരസ്പരം
5 കൃശാൻ അർഥാസ് തഥാ കേ ചിദ് അകൃശാസ് തത്ര കർവതേ
അകൃശാസ് ച കൃശാസ് ചക്രൂർ ഹേതുഭിഃ ശാസ്ത്രനിശ്ചിതൈഃ
6 തത്ര മേധാവിനഃ കേ ചിദ് അർഥം അന്യൈഃ പ്രപൂരിതം
വിചിക്ഷിപൂർ യഥാ ശ്യേനാ നഭോഗതം ഇവാമിഷം
7 കേ ചിദ് ധർമാർഥസംയുക്താഃ കഥാസ് തത്ര മഹാവ്രതാഃ
രേമിരേ കഥയന്തസ് ച സർവവേദവിദാം വരാഃ
8 സാ വേദിർ വേദസമ്പന്നൈർ ദേവദിജ മഹർഷിഭിഃ
ആബഭാസേ സമാകീർണാ നക്ഷത്രൈർ ദ്യൗർ ഇവാമലാ
9 ന തസ്യാം സമീധൗ ശുഭ്രഃ കശ് ചിദ് ആസീൻ ന ചാവ്രതഃ
അന്തർ വേദ്യാം തദാ രാജൻ യുധിഷ്ഠിര നിവേശനേ
10 താം ഇ ലക്ഷ്മീവതോ ലക്ഷ്മീം തദാ യജ്ഞവിധാനജാം
ഇതോഷ നാരദഃ പശ്യൻ ധർമരാജസ്യ ധീമതഃ
11 അഥ ചിന്താം സമാപേദേ സ മൂനിർ മനുജാധിപ
നാരദസ് തം തദാ പശ്യൻ സർവക്ഷത്രസമാഗമം
12 സസ്മാര ച പുരാവൃത്താം കഥാം താം ഭരതർഷഭ
അംശാവതരണേ യാസൗ ബ്രഹ്മണോ ഭവനേ *f*ഭവത്
13 ദേവാനാം സംഗമം തം ഇ വിജ്ഞായ കരുനന്ദന
നാരദഃ പുണ്ഡരീകാക്ഷം സസ്മാര മനസാ ഹരിം
14 സാക്ഷാത് സ വിബുധാരിഘ്നഃ ക്ഷത്രേ നാരായണോ വിഭഃ
പ്രതിജ്ഞാം പാലയൻ ധീമാഞ് ജാതഃ പരപുരഞ്ജയഃ
15 സന്ദിദേശ പുരാ യോ *f*സൗ വിബുധാൻ ഭൂതകൃത് സ്വയം
അന്യോന്യം അഭിനിഘ്നന്തഃ പുനർ ലോകാൻ അവാപ്സഥ
16 ഇതി നാരായണഃ ശംഭുർ ഭഗവാഞ് ജഗതഃ പ്രഭഃ

ആദിശ്യ വിബുധാൻ സർവാൻ അജായത യദുക്ഷയേ
 17 ക്ഷിതാവ് അന്ധകവൃഷ്ണിണാം വംശേ വംശഭൃതാം വരഃ
 പരയാ ശുശ്രൂഭേ ലക്ഷ്മയാ നക്ഷത്രാണാം ഇവോഡുരാട്
 18 യസ്യ ബാഹുബലം സേന്ദ്രാഃ സുരാഃ സർവ ഉപാസതേ
 സോ ിയം മാനുഷവൻ നാമ ഹരിർ ആന്യേ ിരിമർദനഃ
 19 അഹോ ബത മഹദ് ഭൂതം സ്വയംഭൂർ യദ് ഇദം സ്വയം
 ആദാസ്യതി പുനഃ ക്ഷത്രം ഏവം ബലസമന്വിതം
 20 ഇത്യ ഏതാം നാരദശ് ചിന്താം ചിന്തയാം ആസ ധർമവിത്
 ഹരിഃ നാരായണം ജ്ഞാത്യാ യജ്ഞൈർ ഈഡ്യം തം ഈശ്വരം
 21 തസ്മിൻ ധർമവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ ധർമരാജസ്യ ധീമതഃ
 മഹാധരേ മഹാബുദ്ധിസ് തസ്മൗ സ ബഹുമാനതഃ
 22 തതോ ഭീഷ്മോ ിബ്രവീദ് രാജൻ ധർമരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 ക്രിയതാം അർഹണം രാജ്ഞാം യഥാർഹം ഇതി ഭാരത
 23 ആചാര്യം ഋഗ്വിജം ചൈവ സംയുക്തം ച യുധിഷ്ഠിര
 സ്സാതകം ച പ്രിയം ചാഹുഃ ഷഡ് അർഘ്യാർഹാൻ നൃപം തഥാ
 24 ഏതാൻ അർഹാൻ അഭിഗതാൻ ആഹുഃ സംവത്സരോഷിതാൻ
 ത ഇമേ കാലപുഗസ്യ മഹതോ ിസ്മാൻ ഉപാഗതാഃ
 25 ഏഷാം ഏകൈകശോ രാജന് അർഘ്യം ആനീയതാം ഇതി
 അഥ ചൈഷാം വരിഷ്ഠായ സമർഥായോപനീയതാം
 26 [യ്]
 ക്വൈസ്മൈ ഭവാൻ മന്യതേ ിരീലം ഏകൈസ്മൈ ക്വൈസ്മൈ
 ഉപനീയമാനം യുക്തം ച തൻ മേ ബ്രൂഹി പിതാമഹ
 27 [വ്]
 തതോ ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവോ ബുദ്ധ്യാ നിശ്ചിത്യ ഭാരത
 വാർഷ്ണേയം മന്യതേ കൃഷ്ണം അർഹണീയതമം ഭൂവി
 28 ഏഷ ഹ്യ ഏഷാം സമേതാനാം തേജോബലപരാക്രമൈഃ
 മധ്യേ തപന് ഇവാഭാതി ജ്യോതിഷാം ഇവ ഭാസ്കരഃ
 29 അസൂര്യം ഇവ സൂര്യേണ നിവാതം ഇവ വായുനാ
 ഭാസിതം ഹ്യാദിതം ചൈവ കൃഷ്ണേനേദം സദോ ഹി നഃ
 30 തസ്മൈ ഭീഷ്മാഭ്യുജ്ഞാതഃ സഹദേവഃ പ്രതാപവാൻ
 ഉപജഗ്രേ ിഥ വിധിവദ് വാർഷ്ണേയായാർഘ്യം ഉത്തമം
 31 പ്രതിജഗ്രാഹ തത് കൃഷ്ണഃ ശാസ്ത്ര ദൃഷ്ടേന കർമണാ
 ശിശുപാലസ് തു താം പൂജാം വാസുദേവേ ന ചക്ഷമേ

32 സ ഉപാലഭ്യ ഭീമം ച ധർമ്മരാജം ച സംസദി
അപാക്ഷിപദ് വാസുദേവം ചേദിരാജോ മഹാബലഃ

അധ്യായം 34

1 [ഷ]

നായം അർഹതി വാർഷ്ണേയസ് തിഷ്ണസ് ഇഹ മഹാത്മസു
 മഹീപതിഷു കൗരവ്യ രാജവത് പാർഥിവാർഹണം
 2 നായം യുക്തഃ സമാചാരഃ പാണ്ഡവേഷു മഹാത്മസു
 യത് കാമാത് പുണ്യരീകാക്ഷം പാണ്ഡവാർചിതവാൻ അസി
 3 ബാലാ യുതം ന ജാനീധ്യം ധർമ്മഃ സുകേഷ്ണാ ഹി പാണ്ഡവാഃ
 അയം തത്രാഭ്യതിക്രാന്ത ആപഗേയോ ഫൽപദർശനഃ
 4 ത്യാദൃശോ ധർമ്മയുക്തോ ഹി കുർവാണഃ പ്രിയകാമ്യയാ
 ഭവത്യ് അഭ്യധികം ഭീഷ്മോ ലോകേഷ്ഠ് അവമതഃ സതാം
 5 കഥം ഹ്യ് അരാജാ ദാശാർഹോ മധ്യേ സർവമഹീക്ഷിതാം
 അർഹണം അർഹതി തഥാ യഥാ യുഷ്ണാഭിർ അർചിതഃ
 6 അഥ വാ മന്യസേ കൃഷ്ണം സ്ഥവിരം ഭരതർഷഭ
 വസുദേവേ സ്ഥിതേ വൃദ്ധേ കഥം അർഹതി തത് സുതഃ
 7 അഥ വാ വാസുദേവോ ഫപി പ്രിയകാമോ ഫനുവൃത്തവാൻ
 ദ്രുപദേ തിഷ്ണതി കഥം മാധവോ ഫർഹതി പൂജനം
 8 ആചാര്യം മന്യസേ കൃഷ്ണം അഥ വാ കുരുപംഗവ
 ദ്രോണേ തിഷ്ണതി വാർഷ്ണേയം കസ്താദ് അർചിതവാൻ അസി
 9 ഋതിജം മന്യസേ കൃഷ്ണം അഥ വാ കുരുനന്ദന
 ദൈവപായനേ സ്ഥിതേ വിപ്രേ കഥം കൃഷ്ണോ ഫർചിതസ് ത്വയാ
 10 നൈവ ഋതിൻ ന ചാചാര്യോ ന രാജാ മധുസൂദനഃ
 അർചിതസ് ച കുരുശ്രേഷ്ഠ കിം അന്യത് പ്രിയകാമ്യയാ
 11 അഥ വാപ്യ് അർചനീയോ ഫയം യുഷ്ണാകം മധുസൂദനഃ
 കിം രാജഭിർ ഇഹാനീതൈർ അവമാനായ ഭാരത
 12 വയം തു ന ഭയാദ് അസ്യ കൗന്തേയസ്യ മഹാത്മനഃ
 പ്രയച്ഛാമഃ കരാൻ സർവേ ന ലോഭാൻ ന ച സാന്ത്വനാത്
 13 അസ്യ ധർമ്മപ്രവൃത്തസ്യ പാർഥിവ ത്വം ചികീർഷതഃ
 കരാൻ അസ്മൈ പ്രയച്ഛാമഃ സോ ഫയം അസ്താൻ ന മന്യതേ
 14 കിം അന്യദ് അവമാനാദ് ധി യദ് ഇമം രാജസംസദി
 അപ്രാപ്തലക്ഷണം കൃഷ്ണം അർഘ്യേണാർചിതവാൻ അസി
 15 അകസ്താദ് ധർമ്മപുത്രസ്യ ധർമ്മാത്മേതി യശോ ഗതം
 കോ ഹി ധർമ്മച്യുതേ പൂജാം ഏവം യുക്താം പ്രയോജയേത്
 യോ ഫയം വൃഷ്ണികലേ ജാതോ രാജാനം ഹതവാൻ പുരാ

16 അദ്യ ധർമ്മാത്മതാ ചൈവ വ്യപകൃഷ്ടാ യുധിഷ്ഠിരാത്
 കൃപണത്വം നിവിഷ്ടം ച കൃഷ്ണേ ഫീർഘ്യസ്യ നിവേദനാത്
 17 യദി ഭീതാശ് ച കൗന്തേയാഃ കൃപണാശ് ച തപസ്വിനഃ
 നന്ദ ത്വയാപി ബോദ്ധവ്യം യാം പൂജാം മാധവോ ഫീർഹതി
 18 അഥ വാ കൃപണൈർ ഏതാം ഉപനീതാം ജനാർദന
 പൂജാം അനർഹഃ കസ്താത് ത്വം അഭ്യനുജ്ഞാതവാൻ അസി
 19 അയുക്താം ആത്മനഃ പൂജാം ത്വം പുനർ ബഹു മന്യസേ
 ഹവിഷഃ പ്രാപ്യ നിഷ്യന്ദം പ്രാശിതും ശ്വേവ നിർജനേ
 20 ന ത്വ് അയം പാർഥിവേന്ദ്രാണാം അവമാനഃ പ്രയുജ്യതേ
 ത്വാം ഏവ കരവോ വ്യക്തം പ്രലംഭനേ ജനാർദന
 21 ക്ലീബേ ദാരക്രിയാ യാദൃഗ് അന്യേ വാ രൂപദർശനം
 അരാജേണാ രാജവത് പൂജാ തഥാ തേ മധുസൂദന
 22 ദൃഷ്ടോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ദൃഷ്ടോ ഭീഷ്മശ് ച യാദൃശഃ
 വാസുദേവോ ഫപ്യ് അയം ദൃഷ്ടഃ സർവം ഏതദ് യഥാതഥം
 23 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ ശിശുപാലസ് താൻ ഉത്ഥായ പരമാസനാത്
 നിര്യയൗ സദസസ് തസ്താത് സഹിതോ രാജഭിസ് തദാ

അധ്യായം 35

1 [വ]

തതോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ശിശുപാലം ഉപാദ്രവത്
 ഉവാച ചൈനം മധുരം സാന്ത്വപൂർവ്വം ഇദം വചഃ
 2 നേദം യുക്തം മഹീപാല യാദൃശം വൈ ത്വം ഉക്തവാൻ
 അധർമ്മശ് ച പരോ രാജൻ പാരുഷ്യം ച നിരർഥകം
 3 ന ഹി ധർമ്മം പരം ജാതു നാവബുധ്യേത പാർഥിവ
 ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവസ് ത്വ് ഏനം മാവമംസമാ അതോ fന്യഥാ
 4 പശ്യ ചേമാൻ മഹീപാലാംസ് ത്വത്തോ വൃദ്ധതമാൻ ബഹുൻ
 മൃഷ്യന്തേ ചാർഹണം കൃഷ്ണേ തദ്വത് ത്വം ക്ഷത്തും അർഹസി
 5 വേദ തത്ത്വേന കൃഷ്ണം ഹി ഭീഷ്മശ് ചേദിപതേ ദൃശം
 ന ഹ്യ് ഏനം ത്വം തഥാ വേതമ യഥൈനം വേദ കൗരവഃ

6 [ഭ്സ്]

നാസ്മാ അനന്യോ ദേയോ നായം അർഹതി സാന്ത്വനം
 ലോകവൃദ്ധതമേ കൃഷ്ണേ യോ fർഹണം നാനമന്യുതേ
 7 ക്ഷത്രിയഃ ക്ഷത്രിയം ജിതയാ രണേ രണകൃതാം വരഃ
 യോ മുഞ്ചതി വശേ കൃത്യാ ഗുരൂർ ഭവതി തസ്യ സഃ
 8 അസ്യാം ച സമിതൗ രാജ്ഞാം ഏകം അപ്യ് അജിതം യുധി
 ന പശ്യാമി മഹീപാലം സാന്ത്വതീ പുത്ര തേജസാ
 9 ന ഹി കേവലം അസ്മാകം അയം അർച്യതമോ fച്യുതഃ
 ത്രയാണാം അപി ലോകാനാം അർച്വനീയോ ജനാർദനഃ
 10 കൃഷ്ണേന ഹി ജിതാ യുദ്ധേ ബഹവഃ ക്ഷത്രിയർഷഭാഃ
 ജഗത് സർവം ച വാർഷ്ണേയേ നിഖിലേന പ്രതിഷ്ഠിതം
 11 തസ്മാത് സത്വ് അപി വൃദ്ധേഷു കൃഷ്ണം അർച്വമ നേതരാൻ
 ഏവം വജ്രം ന ചാർഹസ് ത്വം മാ ഭൂത് തേ ബുദ്ധീർ ഈദൃശീ
 12 ജ്ഞാനവൃദ്ധാ മയാ രാജൻ ബഹവഃ പര്യുപാസിതാഃ
 തേഷാം കഥയതാം ശൗരേർ അഹം ഗുണവതോ ഗുണാൻ
 സമാഗതാനാം അശ്രൗഷം ബഹുൻ ബഹുമതാൻ സതാം
 13 കർമാണ്യ് അപി ച യാന്യ് അസ്യ ജന്മപ്രഭൃതി ധീമതഃ
 ബഹുശഃ കഥ്യമാനാനി നരൈർ ഭൂയോ ശ്രുതാനി മേ
 14 ന കേവലം വയം കാമാച് ചേദിരാജജനാർദനം
 ന സംബന്ധം പുരസ്കൃത്യ കൃതാർഥം വാ കഥം ചന
 15 അർച്വമഹേ fർച്വതിതം സദ്ഭീർ ഭൂവി ഭൗമ സുഖാവഹം

യശോ ശൗചം ജയം ചാസ്യ വിജ്ഞായാർചാം പ്രയുജ്ജ്വഹേ
 16 ന ഹി കശ് ചിദ് ഇഹാസ്മാഭിഃ സുബാലോ fപ്യ് അപരീക്ഷിതഃ
 ഗുണൈർ വൃദ്ധാൻ അതിക്രമ്യ ഹരിർ അർച്യതമോ മതഃ
 17 ജ്ഞാനവൃദ്ധോ ദ്വിജാതിനാം ക്ഷത്രിയാണാം ബലാധികഃ
 പുജ്യേ താവ് ഇഹ ഗോവിന്ദേ ഹേതു ദ്വാവ് അപി സംസ്ഥിതു
 18 വേദവേദാംഗവിജ്ഞാനം ബലം ചാപ്യ് അമിതം തഥാ
 നൃണാം ഹി ലോകേ കസ്യാസ്തി വിശിഷ്ടം കേശവാദ് ഗൃതേ
 19 ദാനം ദാക്ഷ്യം ശ്രുതം ശൗര്യം ഹ്രീഃ കീർത്തിർ ബുദ്ധിർ ഉത്തമാ
 സംനതിഃ ശ്രീർ യുതിസ് തുഷ്ടിഃ പുഷ്ടിശ് ച നിയതാച്യുതേ
 20 തം ഇമം സർവസമ്പന്നം ആചാര്യം പിതരം ഗുരും
 അർച്യം അർചിതം അർചാർഹം സർവേ സംമത്തും അർഥഥ
 21 ഗൃതിഗ് ഗുരർ വിവാഹ്യശ് ച സ്നാതകോ നൃപതിഃ പ്രിയഃ
 സർവം ഏതദ് യുഷീ കേശേ തസ്മാദ് അദ്യർചിതോ fച്യുതഃ
 22 കൃഷ്ണ ഏവ ഹി ലോകാനാം ഉത്പത്തിർ അപി ചാപ്യയഃ
 കൃഷ്ണസ്യ ഹി കൃതേ ഭൂതം ഇദം വിശ്വം സമർപിതം
 23 ഏഷ പ്രകൃതിർ അവ്യക്താ കർതാ ചൈവ സനാതനഃ
 പരശ് ച സർവഭൂതേഭ്യസ് തസ്മാദ് വൃദ്ധതമോ fച്യുതഃ
 24 ബുദ്ധിർ മനോ മഹാൻ വായുസ് തേജോ fഭഃ ഖം മഹീ ച യാ
 ചതുർവിധം ച യദ് ഭൂതം സർവം കൃഷ്ണേ പ്രതിഷ്ഠിതം
 25 ആദിത്യശ് ചന്ദ്രമാശ് ചൈവ നക്ഷത്രാണി ഗ്രഹാശ് ച യേ
 ദിശശ് ചോപദിശശ് ചൈവ സർവം കൃഷ്ണേ പ്രതിഷ്ഠിതം
 26 അയം തു പുരുഷോ ബാലഃ ശിശുപാലോ ന ബ്യധൃതേ
 സർവത്ര സർവദാ കൃഷ്ണം തസ്മാദ് ഏവം പ്രഭാഷതേ
 27 യോ ഹി ധർമ്മം വിചിന്തയാദ് ഉത്കൃഷ്ടം മതിമാൻ നരഃ
 സ വൈ പശ്യേദ് യഥാ ധർമ്മം ന തഥാ ചേദിരാഡ് അയം
 28 സ വൃദ്ധബാലേഷ്ച അഥ വാ പാർഥിവേഷു മഹാത്മസു
 കോ നാർഹം മന്യതേ കൃഷ്ണം കോ വാപ്യ് ഏനം ന പുജയേത്
 29 അഥേമാം ദുഷ്ടതാം പുജാം ശിശുപാലോ വ്യവസൃതി
 ദുഷ്ടതായാം യഥാന്യായം തഥായം കർതും അർഹതി

അധ്യായം 36

1 [വി]

ഏവം ഉക്തവാ തതോ ഭീഷ്മോ വിരരാമ മഹായശഃ
 വ്യാജഹാരോത്തരം തത്ര സഹദേവോ ിർഥവദ് വചഃ
 2 കേശവം കേശി ഹന്താരം അപ്രമേയപരാക്രമം
 പൂജ്യമാനം മയാ യോ വഃ കൃഷ്ണം ന സഹതേ നൃപഃ
 3 സർവേഷാം ബലിനാം മൂർധ്നി മയേദം നിഹിതം പദം
 ഏവം ഉക്തേ മയാ സമ്യഗ് ഉത്തരം പ്രബ്രവീതു സഃ
 4 മതിമന്തസ് തു യേ കേ ചിദ് ആചാര്യം പിതരം ഗുരും
 അർച്യം അർച്വിതം അർചാർഹം അനുജാനതു തേ നൃപഃ
 5 തതോ ന വ്യാജഹാരൈഷാം കശ് ചിദ് ബുദ്ധിമതാം സതാം
 മാനിനാം ബലിനാം രാജ്ഞാം മധ്യേ സന്ദർശിതേ പദേ
 6 തതോ ിപതത് പുഷ്പവൃഷ്ടിഃ സഹദേവസ്യ മൂർധനി
 അദൃശ്യ രൂപാ വാചശ് ചാപ്യ് അബ്രുവൻ സാധു സാധ്യ് ഇതി
 7 ആവിയദ് അജിനം കൃഷ്ണം ഭവിഷ്യദ് ഭൂതജൽപകഃ
 സർവസംശയ നിർമോക്താ നാരദഃ സർവലോകവിത്
 8 തത്രാഹുതാഗതഃ സർവേ സുനീഥ പ്രമുഖാ ഗണാഃ
 സന്ത്യാദൃശ്യന്ത സങ്കൃദ്ധാ വിവർണവദനാസ് തഥാ
 9 യുധിഷ്ഠിരാഭീഷേകം ച വാസുദേവസ്യ ചാർഹണം
 അബ്രുവംസ് തത്ര രാജാനോ നിർവേദാദ് ആത്മനിശ്ചയാത്
 10 സുഹൃദ്ഭിർ വാര്യമാണാനാം തേഷാം ഹി വപുർ ആബഭൗ
 ആമിഷാദ് അപക്രഷ്ണാനാം സിംഹാനാം ഇവ ഗർജതാം
 11 തം ബലൗഘം അപര്യന്തം രാജസാഗരം അക്ഷയം
 കർവാണം സമയം കൃഷ്ണോ യുദ്ധായ ബുബുധേ തദാ
 12 പൂജയിത്വാ തു പൂജാർഹം ബ്രഹ്മക്ഷത്രം വിശേഷതഃ
 സഹദേവോ നൃണാം ദേവഃ സമാപയത കർമ്മ തത്
 13 തസ്മിന് അഭ്യർച്വതേ കൃഷ്ണേ സുനീഥഃ ശത്രുകർഷണഃ
 അതിതാമ്രേക്ഷണഃ കോപാദ് ഉവാച മനുജാധിപാൻ
 14 സമിതഃ സേനാപതിർ വോ ിഹം മന്യധ്യം കിം ന സാന്ത്രതം
 യുധി തിഷ്ഠാമ സംനഹ്യ സമേതാൻ വൃഷ്ണിപാണധവാൻ
 15 ഇതി സർവാൻ സമുത്സാഹ്യ രാജ്ഞസ് താംശ് ചേദിപുംഗവഃ
 യജ്ഞോപാലാതായ തതഃ സോ ിമന്ത്രയത രാജഭിഃ

അധ്യായം 37

1 [വി]

തതഃ സാഗരസങ്കാശം ദൃഷ്ട്വാ നൃപതിസാഗരം
 രോഷാത് പ്രചലിതം സർവം ഇദം ആഹ യുധിഷ്ഠിരഃ
 2 ഭീഷ്മം മതിമതാം ശ്രേഷ്ഠം വൃദ്ധം കരു പിതാ മഹം
 ബൃഹസ്പതിം ബൃഹത് തേജഃ പുരുഹൂതാ ഇവാരിഹാ
 3 അസു രോഷാത് പ്രചലിതോ മഹാൻ നൃപതിസാഗരഃ
 അത്ര യത് പ്രതിപത്തവ്യം തൻ മേ ബൃഹി പിതാമഹ
 4 യജ്ഞസ്യ ച ന വിഘ്നഃ സ്യാത് പ്രജാനാം ച ശിവം ഭവേത്
 യഥാ സർവത്ര തത് സർവം ബൃഹി മേ ദൃഢ്യ പിതാമഹ
 5 ഇത്യ് ഉക്തവതി ധർമ്മജ്ഞേ ധർമ്മരാജേ യുധിഷ്ഠിരേ
 ഉവാചേദം വചോ ഭീഷ്മസ് തതഃ കരു പിതാ മഹഃ
 6 മാ ദൈസ്യത് ത്വം കരുശാർദൂല ശ്യാ സിംഹം ഹന്തും അർഹതി
 ശിവഃ പന്ഥഃ സുനീതോ ദ്രുത മയാ പൂർവതരം വൃതഃ
 7 പ്രസുപ്തേ ഹി യഥാ സിംഹേ ശ്യാനസ് തത്ര സമാഗതഃ
 ഭഷേയഃ സഹിതഃ സർവേ തഥേമേ വസുധാധിപഃ
 8 വൃഷ്ണിസിംഹസ്യ സുപ്തസ്യ തഥേമേ പ്രമുഖേ സമിതഃ
 ഭഷന്തേ താത സങ്കുലഃ ശ്യാനഃ സിംഹസ്യ സംനിയത
 9 ന ഹി സംബുധ്യതേ താവത് സുപ്തഃ സിംഹ ഇവാച്യതഃ
 തേന സിംഹീ കരോത്യ് ഏതാൻ നൃസിംഹശ് ചേദിപുംഗവഃ
 10 പാർഥിവാൻ പാർഥിവശ്രേഷ്ഠ ശിശുപാലോ ദ്രുപചേതനഃ
 സർവാൻ സർവാത്മനാ താത നേതു കാമോ യമക്ഷയം
 11 നൃനം ഏതത് സമാദാതും പുനർ ഇച്ഛത്യ് അധോ ദക്ഷജഃ
 യദ് അസ്യ ശിശുപാലസ്ഥം തേജസ് തിഷ്ഠതി ഭാരത
 12 വിപ്ലതാ ചാസ്യ ഭദ്രം തേ ബുദ്ധിർ ബുദ്ധിമതാം വര
 ചേദിരാജസ്യ കൗന്തേയ സർവേഷാം ച മഹീക്ഷിതാം
 13 ആദാതും ഹി നരവ്യാഘ്രോ യം യം ഇച്ഛത്യ് അയം യദാ
 തസ്യ വിപ്ലവതേ ബുദ്ധിർ ഏവം ചേദിപതേർ യഥാ
 14 ചതുർവിധാനാം ഭൂതാനാം ത്രിഷു ലോകേഷു മാധവഃ
 പ്രഭവശ് ചൈവ സർവേഷാം നിയനം ച യുധിഷ്ഠിര
 15 ഇതി തസ്യ വചോ ശ്രുത്വാ തതശ് ചേദിപതിർ നൃപഃ
 ഭീഷ്മം രൂക്ഷാക്ഷരാ വാചഃ ശ്രാവയാം ആസ ഭാരത

അധ്യായം 38

1 ശിശുപാല ഉവാച

വിഭീഷികാഭിർ ബഹുഭിർ ഭീഷയൻ സർവപാർഥിവാൻ
ന വ്യപത്രപസേ കസ്താദ് വൃദ്ധഃ സൻ കലപാംസനഃ

2 യുക്തം ഏതത് തൃതീയായാം പ്രകൃതൗ വർത്തതാ ത്വയാ
വജ്രം ധർമ്മാദ് അപേതാർഥം ത്വം ഹി സർവകരൗത്തമഃ

3 നാവി നൗർ ഇവ സംബദ്ധാ യഥാസോ വാസം അന്വിയായത്
തഥാഭൂതാ ഹി കൗരവ്യാ ഭീഷ്മ യേഷാം ത്വം അഗ്രണീഃ

4 പൃതനാഘാതപൂർവാണി കർമാണ്യ് അസ്യ വിശേഷതഃ
ത്വയാ കീർതയതാസ്താകം ഭൂയഃ പ്രച്യാവിതം മനഃ

5 അവലിപ്തസ്യ മൂർഖസ്യ കേശവം സ്തോതും ഇച്ഛതഃ
കഥം ഭീഷ്മ ന തേ ജിഹ്വാ ശതധേയം വിദീര്യതേ

6 യത്ര കന്യാ പ്രയോക്തവ്യാ ഭീഷ്മ ബാലതരൈർ നദൈഃ
തം ഇമം ജ്ഞാനവൃദ്ധഃ സൻ ഗോപം സംസ്തോതും ഇച്ഛസി

7 യദ്യ് അനേന ഹതാ ബാല്യേ ശക്തിശ് ചിത്രം അത്ര കിം
തൗ വാശ്വവൃഷഭൌ ഭീഷ്മ യൗ ന യുദ്ധവിശാരദൗ

8 ചേതനാരഹിതം കാഷ്ഠം യദ്യ് അനേന നിപാതിതം
പാദേന ശക്ടം ഭീഷ്മ തത്ര കിം കൃതം അദ്ഭുതം

9 വൽമീകമാത്രഃ സപ്താഹം യദ്യ് അനേന ധൃതോ ഽചലഃ
തദാ ഗോവർധനോ ഭീഷ്മ ന തച് ചിത്രം മതം മമ

10 ഭൂക്തം ഏതേന ബഹ്വ് അന്നം ക്രീഡതാ നഗമൂർധനി
ഇതി തേ ഭീഷ്മ ശൃണാനാഃ പരം വിസ്മയം ആഗതാഃ

11 യസ്യ ചാനേന ധർമജ്ഞ ഭൂക്തം അന്നം ബലീയസഃ
സ ചാനേന ഹതഃ കംസ ഇത്യ് ഏതൻ ന മഹാദ്ഭുതം

12 ന തേ ശ്രുതം ഇദം ഭീഷ്മ ന്നനം കഥയതാം സതാം
യദ് വക്ഷ്യേ ത്വാം അധർമജ്ഞ വാക്യം കരുകലാധമ

13 സ്തീഷ്യ ഗോഷ്യ ന ശസ്താണി പാതയേദ് ബ്രാഹ്മണേഷു ച
യസ്യ ചാനാനി ഭൂജീത യശ് ച സ്യാച് ഛരണാഗതഃ

14 ഇതി സന്തോ ഽനുശാസന്തി സജ്ജനാ ധർമിണഃ സദാ
ഭീഷ്മ ലോകേ ഹി തത് സർവം വിതഥം ത്വയി ദൃശ്യതേ

15 ജ്ഞാനവൃദ്ധം ച വൃദ്ധം ച ഭൂയാംസം കേശവം മമ
അജാനത ഇവാഖ്യാസി സംസ്തുവൻ കരുസത്തമ

ഗോപ്ലഃ സ്തീപ്ലശ് ച സൻ ഭീഷ്മ കഥം സംസ്തുവം അർഹതി

16 അസൗ മതിമതാം ശ്രേഷ്ഠോ യ ഏഷ ജഗതഃ പ്രഭുഃ
 സംഭാവയതി യദ്യ് ഏവം ത്വദ്യാക്യാച് ച ജനാർദനഃ
 ഏവം ഏതത് സർവം ഇതി സർവം തദ് വിതഥം ശ്രുവം
 17 ന ഗാഥാ ഗാഥിനം ശാസ്ത്രി ബഹു ചേദ് അപി ഗായതി
 പ്രകൃതിം യാന്തി ഭൂതാനി ഭൂലിംഗശകുനിർ യഥാ
 18 നൂനം പ്രകൃതിർ ഏഷാ തേ ജഘന്യാ നാരത്ര സംശയഃ
 അതഃ പാപീയസീ ചൈഷാം പാണ്ഡവാനാം അപീഷ്യതേ
 19 യേഷാം അർച്യതമഃ കൃഷ്ണസ് ത്വം ച യേഷാം പ്രദർശകഃ
 ധർമ്മവാക് ത്വം അധർമ്മജ്ഞഃ സതാം മാർഗാദ് അവപ്സതഃ
 20 കോ ഹി ധർമിണം ആത്മാനം ജാനഞ് ജ്ഞാനവതാം വരഃ
 കര്യാദ് യഥാ ത്വയാ ഭീഷ്മ കൃതം ധർമം അവേക്ഷതാ
 21 അന്യകാമാ ഹി ധർമ്മജ്ഞ കന്യകാ പ്രാജ്ഞമാനിനാ
 അംബാ നാമേതി ഭദ്രം തേ കഥം സാപഹൃതാ ത്വയാ
 22 യാം ത്വയാപഹൃതാം ഭീഷ്മ കന്യാം നൈഷിതവാൻ നൃപഃ
 ഭൂതാ വിചിത്രവീര്യസ് തേ സതാം വൃത്തം അനുഷ്ഠിതഃ
 23 ദാരയോർ യസ്യ ചാന്യേന മീഷതഃ പ്രാജ്ഞമാനിനഃ
 തവ ജാതാന്യ് അപത്യാനി സജ്ജനാചരിതേ പഥി
 24 ന ഹി ധർമോ ിസ്തി തേ ഭീഷ്മ ബ്രഹ്മചര്യം ഇദം വൃഥാ
 യദ് ധാരയസി മോഹാദ് വാ ക്ലീബത്വാദ് വാ ന സംശയഃ
 25 ന ത്വ് അഹം തവ ധർമ്മജ്ഞ പശ്യാമ്യ് ഉപചയം ക്വ ചിത്
 ന ഹി തേ സേവിതാ വൃദ്ധാ യ ഏവം ധർമം അബ്രുവൻ
 26 ഇഷ്ടം ദത്തം അധീതം ച യജ്ഞാശ് ച ബഹുദക്ഷിണാഃ
 സർവം ഏതദ് അപത്യസ്യ കലാം നാർഹതി ഷോഡശീം
 27 വ്രതോപവാസൈർ ബഹുഭിഃ കൃതം ഭവതി ഭീഷ്മ യത്
 സർവം തദ് അനപത്യസ്യ മോഘം ഭവതി നിശ്ചയാത്
 28 സോ ിനപത്യശ് ച വൃദ്ധശ് ച മിഥ്യാധർമാനശാസനാത്
 ഹംസവത് ത്വം അപീദാനീം ജ്ഞാതിഭ്യഃ പ്രാപ്തയാ വധം
 29 ഏവം ഹി കഥയന്ത്യ് അന്യേ നരാ ജ്ഞാനവിദഃ പുരാ
 ഭീഷ്മ യത് തദ് അഹം സമ്യഗ് വക്ഷ്യാമി തവ ശൃണ്വതഃ
 30 വൃദ്ധഃ കില സമുദ്രാന്തേ കശ് ചിദ് ധംസോ ിഭവത് പുരാ
 ധർമ്മവാഗ് അന്യഥാവൃത്തഃ പക്ഷിണഃ സോ ിനശാസ്ത്രി ഹ
 31 ധർമം ചരത മാധർമം ഇതി തസ്യ വചഃ കില
 പക്ഷിണഃ ശുശ്രൂവുർ ഭീഷ്മ സതതം ധർമ്മവാദിനഃ

32 അഥാസ്യ ഭക്ഷ്യം ആജഹ്രഃ സമുദ്രജലചാരിണഃ
 അണ്ഡജാ ഭീഷ്മ തസ്മാസ്മൈ ധർമാർഥം ഇതി ശുശ്രൂമ
 33 തസ്യ ചൈവ സമദ്യാശേ നിക്ഷിപ്യാണാനി സർവശഃ
 സമുദ്രാഭസ്യ് അമോദന്ത ചരന്തോ ഭീഷ്മ പക്ഷിണഃ
 34 തേഷാം അണ്ഡാനി സർവേഷാം ഭക്ഷയാം ആസ പാപകൃത്
 സ ഹംസഃ സന്ദ്രമത്താനാം അപ്രമത്തഃ സ്വകർമ്മണി
 35 തതഃ പ്രക്ഷിയമാണേഷു തേഷ്ച് അണ്ഡേഷ്ച് അണ്ഡജോ ഽപരഃ
 അശങ്കത മഹാപ്രാജ്ഞസ് തം കദാ ചിദ് ദദർശ ഹ
 36 തതഃ സ കഥയാം ആസ ദൃഷ്ട്വാ ഹംസസ്യ കിൽബിഷം
 തേഷാം പരമദുഃഖാർതഃ സ പക്ഷീ സർവപക്ഷിണാം
 37 തതഃ പ്രത്യക്ഷതോ ദൃഷ്ട്വാ പക്ഷിണസ് തേ സമാഗതാഃ
 നിജ്ജ്വലസ് തം തദാ ഹംസം മീഥ്യാവൃത്തം കരൂദഗ്രഹ
 38 തേ ത്യാം ഹംസസധർമാണം അപീമേ വസുധാധിപാഃ
 നിഹന്യൂർ ഭീഷ്മ സങ്ക്രമഃ പക്ഷിണസ് തം ഇവാണ്ഡജം
 39 ഗാഥാം അപ്യ് അത്ര ഗായന്തി യേ പുരാണവിദോ ജനാഃ
 ഭീഷ്മ യാം താം ച തേ സമ്യക് കഥയിഷ്യാമി ഭാരത
 40 അന്തരാത്മനി വിനിഹിതേ; രൗഷി പത്രരഥ വിതഥം
 അണ്ഡഭക്ഷണം അശുചി തേ; കർമ്മ വാചം അതിശയതേ

അധ്യായം 39

1 [ഷിഷ്യ]

സ മേ ബഹുമതോ രാജാ ജരാസന്ധോ മഹാബലഃ
 യോ ിനേന യുദ്ധം നേയേഷ ദാസോ ിയം ഇതി സംയുഗേ
 2 കേശവേന കൃതം യത് തു ജരാസന്ധ വധേ തദാ
 ഭീമസേനാർജുനാഭ്യോം ച കസ് തത് സാധ് ഇതി മന്യതേ
 3 അദ്യാരേണ പ്രവിഷ്ണേന ഛദ്മനാ ബ്രഹ്മവാദിനാ
 ദൃഷ്ടഃ പ്രഭാവഃ കൃഷ്ണേന ജരാസന്ധസ്യ ധീമതഃ
 4 യേന ധർമാത്മനാത്മാനം ബ്രഹ്മണ്യം അഭിജാനതാ
 നൈഷിതം പാദ്യം അസ്മൈ തദ് ദാതും അഗ്രേ ദുരാത്മനേ
 5 ഭൂജ്യതാം ഇതി തേനോക്താഃ കൃഷ്ണ ഭീമ ധനഞ്ജയാഃ
 ജരാസന്ധേന കൗരവ്യ കൃഷ്ണേന വികൃതം കൃതം
 6 യദ്യ് അയം ജഗതഃ കർതാ യഥൈനം മുർഖ മന്യസേ
 കസ്യാൻ ന ബ്രാഹ്മണം സമ്യഗ് ആത്മാനം അവഗച്ഛതി
 7 ഇദം ത് ആശ്ചര്യഭൂതം മേ യദ് ഇമേ പാണ്ഡവാസ് ത്യാ
 അപകൃഷ്ടാഃ സതാം മാർഗാൻ മന്യന്തേ തച് ച സാധ് ഇതി
 8 അഥ വാ നൈതദ് ആശ്ചര്യം യേഷാം ത്വം അസി ഭാരത
 സ്തീ സധർമാ ച വൃദ്ധസ് ച സർവാരീമാനാം പ്രദർശകഃ
 9 [വ]

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ രൂക്ഷം രൂക്ഷാക്ഷരം ബഹു
 ചുകോപ ബലിനാം ശ്രേഷ്ഠോ ഭീമസേനഃ പ്രതാപവാൻ
 10 തസ്യ പദ്മപ്രതീകാശേ സ്വഭാവായത വിസ്മൃതേ
 ഭൂയോ ക്രോധാഭിതാഗ്രാന്തേ രഭേത നേത്രേ ബഭ്രുവതുഃ
 11 ത്രിശിഖാം ഭൂകടീം ചാസ്യ ദദൃതുഃ സർവപാർഥിവാഃ
 ലലാടസ്മഥം ത്രികൂടസ്മഥം ഗംഗാം ത്രിപഥഗാം ഇവ
 12 ദന്താൻ സന്ദശതസ് തസ്യ കോപാദ് ദദൃശൂർ ആനനം
 യുഗാന്തേ സർവഭൂതാനി കാലസ്യേവ ദിധക്ഷതഃ
 13 ഉത്പതന്തം തു വേഗേന ജഗ്രാഹൈനം മനസിനാ
 ഭീഷ്മ ഏവ മഹാബാഹുർ മഹാസേനം ഇവേശ്വരഃ
 14 തസ്യ ഭീമസ്യ ഭീഷ്മേണ വാര്യമാണസ്യ ഭാരത
 ഗുരുണാ വിവിധൈർ വാക്യൈഃ ക്രോധഃ പ്രശമം ആഗതഃ
 15 നാതിചക്രാമ ഭീഷ്മസ്യ സ ഹി വാക്യം അരിന്ദമഃ
 സമൃദ്ധ്യതോ ഘനാപായേ വേലാം ഇവ മഹോദധിഃ

16 ശിശുപാലസ്തു സുകുലേ ഭീമസേനേ നരാധിപ
 നാകന്വത തദാ വീരഃ പൗരുഷേ സ്വേ വ്യവസ്ഥിതഃ
 17 ഉത്പത്തം തു വേഗേന പുനഃ പുനർ അരിന്ദമഃ
 ന സ തം ചിന്തയാം ആസ സിംഹഃ ക്ഷുദ്രമൃഗം യഥാ
 18 പ്രഹസംഗ് ചാബ്രവീദ് വാക്യം ചേദിരാജഃ പ്രതാപവാൻ
 ഭീമസേനം അതിക്രമം ദൃഷ്ട്വാ ഭീമപരാക്രമം
 19 മുഞ്ചൈനം ഭീഷ്മ പശ്യതു യാവദ് ഏനം നരാധിപാഃ
 മത് പ്രതാപാഗ്നിനിർഭഗ്ധം പതംഗം ഇവ വഹ്നിനാ
 20 തതസ് ചേദിപതേർ വാക്യം തച് ശ്രുത്വാ കരുസത്തമഃ
 ഭീമസേനം ഉവാചേദം ഭീഷ്മോ മതിമതാം വരഃ

അധ്യായം 40

1 [ഭ]

ചേദിരാജകലേ ജാതസ് ത്ര്യക്ഷ ഏഷ ചതുർഭുജഃ

രാസഭാരാവ സദൃശം രാവ ച നനാദ ച

2 തേനാസ്യ മാതാ പിതരൗ ത്രേസതുസ് തൗ സ ബാസവൗ

വൈകൃതം തച് ച തൗ ദൃഷ്ട്വാ ത്യാഗായ കരുതാം മതിം

3 തതഃ സഭാര്യം നൃപതിം സാമാത്യം സപുരോഹിതം

ചിന്താ സംമൂഢഹൃദയം വാഗ് ഉവാചാശരീരിണീ

4 ഏഷ തേ നൃപതേ പുത്രഃ ശ്രീമാഞ് ജാതോ മഹാബലഃ

തസ്മാദ് അസ്മാൻ ന ഭേതവ്യം അവ്യഗ്രഃ പാഹി വൈ ശിശ്രൂ

5 ന ചൈവൈതസ്യ മൃത്യുസ് ത്വം ന കാലഃ പ്രത്യുപസ്ഥിതഃ

മൃത്യുർ ഹന്താസ്യ ശസ്ത്രേണ സ ചോത്പന്നോ നരാധിപ

6 സംശ്രുത്യോദാഹൃതം വാക്യം ഭൂതം അന്തർഹിതം തതഃ

പുത്രസ്തേഹാഭിസന്തപ്താ ജനനീ വാക്യം അബ്രവീത്

7 യേനേദം ഊരിതം വാക്യം മമൈവ തനയം പ്രതി

പ്രാഞ്ജലിസ് തം നമസ്യാമി ബ്രവീതു സ പുനർ വചഃ

8 ശ്രോതും ഇച്ഛാമി പുത്രസ്യ കോ ഽസ്യ മൃത്യുർ ഭവിഷ്യതി

അന്തർഹിതം തതോ ഭൂതം ഉവാചേദം പുനർ വചഃ

9 യേനോത്സംഗേ ഗൃഹീതസ്യ ഭുജാവ് അഭ്യധികാവ് ഉഭൗ

പതിഷ്യതഃ ക്ഷിതിതലേ പഞ്ചശീർഷാവ് ഇവോരഗൗ

10 തൃതീയം ഏതദ് ബാലസ്യ ലലാടസഥം ച ലോചനം

നിമജ്ജിഷ്യതി യം ദൃഷ്ട്വാ സോ ഽസ്യ മൃത്യുർ ഭവിഷ്യതി

11 ത്ര്യക്ഷം ചതുർഭുജം ശ്രുത്വാ തഥാ ച സമുദാഹൃതം

ധരണ്യാം പാർഥിവാഃ സർവേ അഭ്യഗച്ഛൻ ദിദൃക്ഷവഃ

12 താൻ പൂജയിത്വാ സമ്പ്രാപ്താൻ യഥാർഹം സ മഹീപതിഃ

ഏകൈകസ്യ നൃപസ്യാങ്കേ പുത്രം ആരോപയത് തദാ

13 ഏവം രാജസഹസ്രാണാം പൃഥക്ത്രേണ യഥാക്രമം

ശിശൂർ അങ്കേ സമാരൂഢോ ന തത് പ്രാപ നിദർശനം

14 തതസ് ചേദിപുരം പ്രാപ്തൗ സങ്കർഷണ ജനാർദനൗ

യാദവൗ യാദവീം ദ്രസ്തും സ്വസാരം താം പിതൃസ് തദാ

15 അഭിവാദ്യ യഥാന്യായം യഥാ ഭ്യേഷും നൃപാംഗ് ച താൻ

കശലാനാമയം പൃഷ്ട്വാ നിഷണ്ണൗ രാമ കേശവൗ

16 അഭ്യർചിതൗ തദാ വീരൗ പ്രീത്യാ ചാഭ്യധികം തതഃ

പുത്രം ദാമോദരോത്സംഗേ ദേവീ സംന്യദധാത് സ്വയം
17 നൃസ്തമാത്രസ്യ തസ്യാങ്കേ ഭുജാവ് അഭ്യധികാവ് ഉഭൗ
പേതതുസ് തച് ച നയനം നിമജ്ജ ലലാടജം

18 തദ് ദൃഷ്ട്യാ വ്യഥിതാ ത്രസ്താ വരം കൃഷ്ണം അയാചത
ദദസ്യ മേ വരം കൃഷ്ണ ഭയാർതായ മഹാഭുജ

19 ത്വം ഹ്യ ആർതാനാം സമാശ്വാസോ ഭീതാനാം അഭയങ്കരഃ
പിതൃസ്വസാരം മാ ഷൈർ ഇത്യ് ഉവാച ജനാർദനഃ

20 ദദാനി കം വരം കിം വാ കരവാണി പിതൃസ്വസഃ
ശക്യം വാ യദി വാശക്യം കരിഷ്യാമി വചസ് തവ

21 ഏവം ഉക്താ തതഃ കൃഷ്ണം അബ്രവീദ് യദുനന്ദനം
ശിശുപാലസ്യാപരാധാൻ ക്ഷമേമാസ് ത്വം മഹാബല

22 [ക്]

അപരാധശതം ക്ഷാമ്യം മയാ ഹ്യ് അസ്യ പിതൃഷ്വസഃ

പുത്രസ്യ തേ വധാർഹാണാം മാ ത്വം ശോകേ മനഃ കൃമാഃ

23 [ഭ്സ]

ഏവം ഏഷ നൃപഃ പാപഃ ശിശുപാലഃ സുമന്ദധീഃ

ത്വാം സമാഹൃയതേ വീര ഗോവിന്ദ വരദർപിതഃ

അധ്യായം 41

1 [ഭൂസ]

നൈഷാ ചേദിപതേർ ബുദ്ധിർ യയാ ത് ആഹവയതേ ച്യുതം
നൃനം ഏഷ ജഗദ് ഭർതുഃ കൃഷ്ണസൈവ വിനിശ്ചയഃ

2 കോ ഹി മാം ഭീമസേനാദ്യ ക്ഷിതാവ് അർഹതി പാർഥിവഃ
ക്ഷേപ്തം ദൈവപരീതാത്മാ യഥൈഷ ക്ഷപാംസനഃ

3 ഏഷ ഹ്യ അസ്യ മഹാബാഹോ തേജോ ങ്ഗശശ് ച ഹരേർ യുവം
തം ഏവ പുനർ ആദാതും ഇച്ഛത് പൃഥു യശാ ഹരിഃ

4 യേനൈഷ കരുശാർദൂല ശാർദൂല ഇവ ചേദിരാട്
ഗർജത്യ അതീവ ദുർബുദ്ധിഃ സർവാന അസ്മാൻ അചിന്തയൻ

5 [വ]

തതോ ന മമൃഷേ ചൈദ്യസ് തദ് ഭീഷ്മ വചനം തദാ
ഉവാച ചൈനം സക്രമഃ പുനർ ഭീഷ്മം അഥോത്തരം

6 [ഷ]

ദിഷതാം നോ ങ്സു ഭീഷ്മേഷു പ്രഭാവഃ കേശവസ്യ യഃ
യസ്യ സംസ്തവ വക്താ ത്വം ബന്ദിവത് സതതോത്ഥിതഃ

7 സംസ്തവായ മനോ ഭീഷ്മ പരേഷാം രമതേ സദാ
യദി സംസ്തുഷി രാജന്തസ് ത്വം ഇമം ഹിത്യാ ജനാർദനം

8 ദരദം സ്തുഹി ബാഹ്ലീകം ഇമം പാർഥിവ സത്തമം
ജായമാനേന യേനേയം അഭവദ് ദാരിതാ മഹി

9 വംഗാംഗവിഷയാധ്യക്ഷം സഹസ്രാക്ഷസമം ബലേ
സ്തുഹി കർണം ഇമം ഭീഷ്മ മഹാചാപ വികർഷണം

10 ദ്രോണം ദ്രുണിം ച സാധു ത്വം പിതാ പുത്രൗ മഹാരഥൗ
സ്തുഹി സ്തുത്യാവ് ഇമൗ ഭീഷ്മ സതതം ദ്വിജസത്തമൗ

11 യയോർ അന്യതരോ ഭീഷ്മ സക്രമഃ സ ചരാചരാം
ഇമാം വസുമതീം കര്യാദ് അശേഷാം ഇതി മേ മതിഃ

12 ദ്രോണസ്യ ഹി സമം യുദ്ധേ ന പശ്യാമി നരാധിപം
അശ്വത്ഥാമസ് തഥാ ഭീഷ്മ ന ചൈതൗ സ്തോതും ഇച്ഛസി

13 ശല്യാദീൻ അപി കസ്താത് ത്വം ന സ്തുഷി വസുധാധിപാൻ
സ്തുവായ യദി തേ ബുദ്ധിർ വർത്തതേ ഭീഷ്മ സർവദാ

14 കിം ഹി ശക്യം മയാ കർതും യദ് വൃദ്ധാനാം ത്വയാ നൃപ
പുരാ കഥയതാം നൃനം ന ശ്രുതം ധർമ്മവാദിനാം

15 ആത്മനിന്ദാത്മപൂജാ ച പരനിന്ദാ പരസ്തുവഃ

അനാചരിതം ആര്യാണാം വൃത്തം ഏതച് ചതുർവിധം
 16 യദ് അസ്ത്വം ഇമം ശശ്വൻ മോഹാത് സംസ്തുഷി ഭക്തിതഃ
 കേശവം തച് ച തേ ഭീഷ്മ ന കശ് ചിദ് അനമന്യതേ
 17 കഥം ഭോജസ്യ പുരുഷേ വർഗ പാലേ ദുരാത്മനി
 സമാവേശയസേ സർവം ജഗത് കേവലകാമ്യയാ
 18 അഥ വൈഷാ ന തേ ഭക്തിഃ പക്രതിം യാതി ഭാരത
 മയൈവ കഥിതം പൂർവം ഭൂലിംഗശകുനിർ യഥാ
 19 ഭൂലിംഗശകുനിർ നാമ പാർശ്വേ ഹിമവതഃ പരേ
 ഭീഷ്മ തസ്യഃ സദാ വാചോ ശ്രുയന്തേ ഫർഥവിഗർഹിതഃ
 20 മാ സാഹസം ഇതീദം സാ സതതം വാശതേ കില
 സാഹസം ചാത്മനാതീവ ചരന്തീ നാവബുധ്യതേ
 21 സാ ഹി മാംസാർഗലം ഭീഷ്മ മുഖാത് സിംഹസ്യ ഖാദതഃ
 ദന്താന്തര വിലഗ്നം യത് തദ് ആദത്തേ ഫൽപചേതനാ
 22 ഇച്ഛതഃ സാ ഹി സിംഹസ്യ ഭീഷ്മ ജീവത്യ് അസംശയം
 തദ്യത് ത്വം അപ്യ് അധർമജ്ഞ സദാ വാചോ പ്രഭാഷസേ
 23 ഇച്ഛതാം പാർഥിവേന്ദ്രാണാം ഭീഷ്മ ജീവത്യ് അസംശയം
 ലോകവിദ്വിഷ്ട കർമാ ഹി നാന്യോ ഫസ്തി ഭവതാ സമഃ
 24 [വ]
 തതശ് ചേദിപതേഃ ശ്രുത്വാ ഭീഷ്മഃ സകടുകം വചഃ
 ഉവാചേദം വചോ രാജംശ് ചേദിരാജസ്യ ശൃണവതഃ
 25 ഇച്ഛതാം കില നാമാഹം ജീവാമ്യ് ഏഷാം മഹീക്ഷിതാം
 യോ ഫഹം ന ഗണയാമ്യ് ഏതാംസ് തൃണാനീവ നരാധിപാൻ
 26 ഏവം ഉക്തേ തു ഭീഷ്മേണ തതഃ സഞ്ചക്രൂധുർ നൃപഃ
 കേ ചിജ് ജഹൃഷിരേ തത്ര കേ ചിദ് ഭീഷ്മം ജഗർഹിരേ
 27 കേ ചിദ് ഉച്ചുർ മഹേഷ്യാസഃ ശ്രുത്വാ ഭീഷ്മസ്യ തദ് വചഃ
 പാപോ ഫവലിപ്തോ വൃദ്ധശ് ച നായം ഭീഷ്മോ ഫർഹതി ക്ഷമാം
 28 ഹന്യതാം ദുർമതിർ ഭീഷ്മഃ പശുവത് സാധ്യ് അയം നൃഘൈഃ
 സർവൈഃ സമേത്യ സംരണ്ണൈർ ദഹ്യതാം വാ കടാഗ്നിനാ
 29 ഇതി തേഷാം വചോ ശ്രുത്വാ തതഃ കരു പിതാ മഹഃ
 ഉവാച മതിമാൻ ഭീഷ്മസ് താൻ ഏവ വസുധാധിപാൻ
 30 ഉക്തസ്യോക്തസ്യ നേഹാന്തം അഹം സമുപലക്ഷയേ
 യത് തു വക്ഷ്യാമി തത് സർവം ശൃണധ്യം വസുധാധിപഃ
 31 പശുവദ് ഘാതനം വാ മേ ദഹനം വാ കടാഗ്നിനാ

ക്രിയതാം മുർധ്വീ വോ നൃസ്സം മയേദം സകലം പദം
 32 ഏഷ തിഷ്ഠതി ഗോവിന്ദഃ പൂജിതോ ഽസ്താദീർ അച്യുതഃ
 യസ്യ വസ് ത്വരതേ ബുദ്ധിർ മരണായ സ മാധവം
 33 കൃഷ്ണം ആഹ്വയതാം അദ്യ യുദ്ധേ ശാർമഗ്ഗദാധരം
 യാവദ് അസ്യൈവ ദേവസ്യ ദേഹം വിശതു പാതിതഃ

അധ്യായം 42

1 [വി]

തതഃ ശ്രുത്വൈവ ഭീഷ്മസ്യ ചേദിരാഡ് ഉരുവിക്രമഃ
 യുയുത്സുർ വാസുദേവേന വാസുദേവം ഉവാച ഹ
 2 ആഹവയേ ത്യാം രണം ഗച്ഛ മയാ സാർധം ജനാർദന
 യാവദ് അദ്യ നീഹന്തി ത്യാം സഹിതം സർവപാണ്ഡവൈഃ
 3 സഹ ത്വയാ ഹി മേ വധ്യാഃ പാണ്ഡവാഃ കൃഷ്ണ സർവഥാ
 നൃപതീൻ സമതിക്രമ്യ ധൈർ അരാജാ ത്യാം അർചിതഃ
 4 യേ ത്യാം ദാസം അരാജാനം ബാല്യാദ് അർചന്തി ദുർമതിം
 അനർഹം അർഹവത് കൃഷ്ണ വധ്യാസ് ത ഇതി മേ മതിഃ
 ഇത്യ് ഉക്തവാ രാജശാർദൂലസ് തസ്മൗ ഗർജന് അമർഷണഃ
 5 ഏവം ഉക്തേ തതഃ കൃഷ്ണോ മുദുപൂർവം ഇദം വചഃ
 ഉവാച പാർഥിവാൻ സർവാംസ് തസ്മക്ഷം ച പാണ്ഡവാൻ
 6 ഏഷ നഃ ശത്രുർ അത്യന്തം പാർഥിവാഃ സാത്വതീ സുതഃ
 സാത്വതാനാം നൃശംസാത്മാ ന ഹിതോ ിനപകാരിണാം
 7 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷ പുരം യാതാൻ അസ്താഞ് ജ്ഞാത്യാ നൃശംസകൃത്
 അദഹദ് ദ്വാരകാം ഏഷ സ്വസ്രീയഃ സൻ നരാധിപഃ
 8 ക്രീഡതോ ഭോജരാജന്യാൻ ഏഷ റൈവതകേ ഗിരൗ
 ഹത്യാ ബദ്ധ്യാ ച താൻ സർവാൻ ഉപായാത് സ്വപുരം പുരാ
 9 അശ്വമേധേ ഹയം മേധ്യം ഉത്സൃഷ്ടം രക്ഷിഭീർ വൃതം
 പിതൂർ മേ യജ്ഞവിഘ്നാർഥം അഹരത് പാപനിശ്ചയഃ
 10 സുവീരാൻ പ്രതിപത്തൗ ച ബഭ്രോർ ഏഷ യശസിനഃ
 ഭാര്യാം അഭ്യഹരൻ മോഹാദ് അകാമാം താം ഇതോ ഗതാം
 11 ഏഷ മായാ പ്രതിച്ഛന്നഃ കരൂഷാർഥേ തപസിനീം
 ജഹാര ഭദ്രാം വൈശാലീം മാതൃലസ്യ നൃശംസകൃത്
 12 പിതൃസ്വസൃഃ കൃതേ ദുഃഖം സുമഹൻ മർഷയാമ്യ് അഹം
 ദിഷ്ട്യാ ത് ഇദം സർവരാജ്ഞാം സംനിധാവ് അദ്യ വർതതേ
 13 പശ്യന്തി ഹി ഭവന്തോ ിദ്യ മയ്യ് അതീവ വ്യതിക്രമം
 കൃതാനി ഇ പരോക്ഷം മേ യാനി താനി നിബോധത
 14 ഇമം ത് അസ്യ ന ശക്ഷ്യാമി ക്ഷത്വം അദ്യ വ്യതിക്രമം
 അവലേപാദ് വധാർഹസ്യ സമഗ്രേ രാജമണ്ഡലേ
 15 ത്കൃണ്യാം അസ്യ മുഃസ്യ പ്രാർഥനാസീൻ മുർഷതഃ
 ന ച താം പ്രാപ്തവാൻ മുഃഃ ശുഭ്രോ വേദശ്രുതിം യഥാ

16 ഏവമാദി തതഃ സർവേ സഹിതാസ് തേ നരാധിപാഃ
 വാസുദേവ വചോ ശ്രുത്വാ ചേദിരാജം വ്യഗർഹയൻ
 17 തതസ് തദ് വചനം ശ്രുത്വാ ശിശുപാലഃ പ്രതാപവാൻ
 ജഹാസ സ്വനവദ് ധാസം പ്രഹസ്യേദം ഉവാച ഹ
 18 മത് പൂർവാം രക്തിണീം കൃഷ്ണ സംസത്യ പരികീർതയൻ
 വിശേഷതഃ പാർഥിവേഷു വ്രീഡാം ന കരുഷേ കഥം
 19 മന്യമാനോ ഹി കഃ സത്യ പുരുഷഃ പരികീർതയേത്
 അന്യപൂർവാം സ്ത്രീയം ജാതു ത്വദന്യോ മധുസൂദന
 20 ക്ഷമ വാ യദി തേ ശ്രദ്ധാ മാ വാ കൃഷ്ണ മമ ക്ഷമ
 ക്രുദ്ധാദ് വാപി പ്രസന്നാദ് വാ കിം മേ ത്വന്തോ ഭവിഷ്യതി
 21 തഥാ ബ്രുവത ഏവാസ്യ ഭഗവാൻ മധുസൂദനഃ
 വ്യപാഹരച് ഛിരോ ക്രുദ്ധശ് ചക്രേണാമിത്ര കർഷണഃ
 സ പപാത മഹാബാഹുർ വജ്രാഹത ഇവാചലഃ
 22 തതശ് ചേദിപതേർ ദേഹാത് തേജോ ിഗ്രം ദദൃശൂർ നൃപാഃ
 ഉത്പതന്തം മഹാരാജ ഗഗണാദ് ഇവ ഭാസ്കരം
 23 തതഃ കമലപത്രാക്ഷം കൃഷ്ണം ലോകനമസ്കൃതം
 വവന്ദേ തത് തദാ തേജോ വിവേശ ച നരാധിപ
 24 തദ് അദ്ഭുതം അമന്യന്ത ദൃഷ്ട്വാ സർവേ മഹീക്ഷിതഃ
 യദ് വിവേശ മഹാബാഹും തത് തേജോ പുരുഷോത്തമം
 25 അനഭ്രേ പ്രവവർഷ ദ്യൗഃ പപാത ജലിതാശനിഃ
 കൃഷ്ണേന നിഹതേ ചൈദ്യേ ചചാല ച വസുന്ധരാ
 26 തതഃ കേ ചിൻ മഹീപാലാ നാബ്രുവംസ് തത്ര കിം ചന
 അതീതവാക്പഥേ കാലേ പ്രേക്ഷമാണാ ജനാർദനം
 27 ഹസ്തൈർ ഹസ്താഗ്രം അപരേ പ്രത്യചീഷന് അമർഷിതാഃ
 അപരേ ദശനൈർ ഓഷ്ഠാൻ അദശൻ ക്രോധമൂർഛിതാഃ
 28 രഹസ് തു കേ ചിദ് വാർഷ്ണേയം പ്രശശംസൂർ നരാധിപാഃ
 കേ ചിദ് ഏവ തു സംരണ്ണാ മധുസ്ഥാസ് ത് അപരേ ദിവൻ
 29 പ്രഹൃഷ്ടാഃ കേശവം ജഗ്മുഃ സംസ്തുവന്തോ മഹർഷയഃ
 ബ്രാഹ്മണാശ് ച മഹാത്മാനഃ പാർഥിവാശ് ച മഹാബലാഃ
 30 പാണ്ഡവസ് ത് അബ്രുവീദ് ഭ്രാതൃൻ സത്കാരേണ മഹീപതിം
 ദമഘോഷാത്മജം വീരം സംസാധയത മാചിരം
 തഥാ ച കൃതവന്തസ് തേ ഭ്രാതൃർ വൈ ശാസനം തദാ
 31 ചേദിനാം ആധിപത്യേ ച പുത്രം അസ്യ മഹീപതിം

അഭ്യസിഞ്ചത് തദാ പാർഥഃ സഹ തൈർ വസുധാധിപൈഃ
 32 തതഃ സ കരുരാജസ്യ കൃതുഃ സർവം സമൃദ്ധിമാൻ
 യുനാം പ്രീതികരോ രാജൻ സംബഭൗ വിപുലൗജസഃ
 33 ശാന്തവിഘ്നഃ സുഖാരംഭഃ പ്രഭൃതധനധാന്യവാൻ
 അന്നവാൻ ബഹുഭക്ഷ്യശ് ച കേശവേന സുരക്ഷിതഃ
 34 സമാപയാം ആസ ച തം രാജസൂയം മഹാക്രതും
 തം തു യജ്ഞം മഹാബാഹുർ ആ സമാപ്തേർ ജനാർദനഃ
 രരക്ഷ ഭഗവാഞ് ശൗരിഃ ശാർമഗ്ഗപക്രഗദായരഃ
 35 തതസ് ത്വ് അവദ്ദഥ സ്നാതം ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 സമസ്തം പാർഥിവം ക്ഷത്രം അഭിഗമ്യേദം അബ്രവീത്
 36 ദിഷ്ട്യാ വർധസി ധർമ്മജ്ഞ സാമ്രാജ്യം പ്രാപ്തവാൻ വിഭോ
 ആജമീഢശാജമീഢശാനാം യശോ സംവർധിതം ത്വയാ
 കർമ്മണൈതേന രാജേന്ദ്ര ധർമശ് ച സുമഹാൻ കൃതഃ
 37 ആപ്തച്ഛാമോ നരവ്യാഘ്രേ സർവകാമൈഃ സുപൂജിതഃ
 സ്വരാഷ്ട്രാണി ഗമിഷ്യാമസ് തദനജ്ഞാതും അർഹസി
 38 ശ്രുത്വാ തു വചനം രാജ്ഞാം ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 യഥാർഹം പൂജ്യ നൃപതീൻ ദ്രാതൃൻ സർവാനു ഊവാച ഹ
 39 രാജാനഃ സർവ ഏവൈതേ പ്രീത്യാസ്താൻ സമുപാഗതഃ
 പ്രസമിതഃ സ്വാനി രാഷ്ട്രാണി മാം ആപ്തച്ഛ്യ പരന്തപഃ
 തേ ിനവ്രജത ഭദ്രം തേ വിഷയാന്തം നൃപോത്തമാൻ
 40 ദ്രാതുർ വചനം ആജ്ഞായ പാണ്ഡവാ ധർമ്മചാരിണഃ
 യഥാർഹം നൃപ മുഖ്യാംസ് താൻ ഏകൈകം സമനുവ്രജൻ
 41 വിരാടം അന്വയാത് തുർണം ധൃഷ്ടദൃശ്ഠഃ പ്രതാപവാൻ
 ധനഞ്ജയോ യജ്ഞസേനം മഹാത്മാനം മഹാരഥഃ
 42 ഭീഷ്മം ച ധൃതരാഷ്ട്രം ച ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 ദ്രോണം ച സ സുതം വീരം സഹദേവോ മഹാരഥഃ
 43 നകലഃ സുബലം രാജൻ സഹ പുത്രം സമന്വയാത്
 ദ്രൗപദേയാഃ സ സൗഭദ്രാഃ പാർവതീയാൻ മഹീപതീൻ
 44 അന്വഗച്ഛാമസ് തമൈവാന്യാൻ ക്ഷത്രിയാൻ ക്ഷത്രിയർഷഭാഃ
 ഏവം സസൃജിതാസ് തേ വൈ ജഗ്മൂർ വിപ്രാശ് ച സർവശഃ
 45 ഗതേഷു പാർഥിവേന്ദ്രേഷു സർവേഷു ഭരതർഷഭ
 യുധിഷ്ഠിരം ഊവാചേദം വാസുദേവഃ പ്രതാപവാൻ
 46 ആപ്തച്ഛേ ത്യാം ഗമിഷ്യാമി ദ്വാരകാം കരുനന്ദന

രാജസൂയം കൃതശ്രേഷ്ഠം ദിഷ്ട്യാ ത്വം പ്രാപ്തവാൻ അസി
 47 തം ഉവാചൈവം ഉക്തസ് തു ധർമ്മരാജൻ മധുസൂദനം
 തവ പ്രസാദാദ് ഗോവിന്ദ പ്രാപ്തവാൻ അസ്മി വൈ കൃതം
 48 സമസ്തം പാർഥിവം ക്ഷത്രം ത്വത്പ്രസാദാദ് വശാനഗം
 ഉപാദായ ബലിം മുഖ്യം മാം ഏവ സമുപസ്മിതം
 49 ന വയം ത്വാം ജ്ഞേ വീര രംസ്യാമേഹ കഥം ചന
 അവശ്യം ചാപി ഗന്തവ്യാ ത്വയാ ദ്വാരവതീ പുരീ
 50 ഏവം ഉക്തഃ സ ധർമ്മാത്മാ യുധിഷ്ഠിര സഹായവാൻ
 അഭിഗമ്യാബ്രവീത് പ്രീതഃ പൃഥാമം പൃഥു യശാ ഹരിഃ
 51 സാമ്രാജ്യം സമനപ്രാപ്തം പുത്രാസ് തേ ദൃഢ്യ പിതൃഷ്വസഃ
 സിദ്ധാർഥാ വസുമന്തശ് ച സാ ത്വാം പ്രീതിം ഇവാപ്തഹി
 52 അനുജ്ഞാതസ് ത്വയാ ചാഹം ദ്വാരകാം ഗന്തും ഉത്സഹേ
 സുഭദ്രാം ദ്രൗപദീം ചൈവ സഭാജയത കേശവഃ
 53 നിഷ്ക്രമ്യാന്തഃപുരാച് ചൈവ യുധിഷ്ഠിര സഹായവാൻ
 സ്താതശ് ച കൃതജപ്യശ് ച ബ്രാഹ്മണാൻ സ്വസ്തി വാച്യ ച
 54 തതോ മേഘവരപ്രവ്യം സ്യന്ദനം വൈ സുകൽപിതം
 യോജയിത്വാ മഹാരാജ ദാരുകഃ പ്രത്യുപസ്മിതഃ
 55 ഉപസ്മിതം രഥം ദൃഷ്ട്വാ താർക്ഷ്യ പ്രവര കേതനം
 പ്രദക്ഷിണം ഉപാവൃത്യ സമാരുഹ്യ മഹാമനഃ
 പ്രയയൗ പുണ്ഡരീകാക്ഷസ് തതോ ദ്വാരവതീം പുരീം
 56 തം പദ്ഭ്യാം അനുവവ്രാജ ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഭ്രാന്തുഭിഃ സഹിതഃ ശ്രീമാൻ വാസുദേവം മഹാബലം
 57 തതോ മുഹൂർത്തം സംഗൃഹ്യ സ്യന്ദനപ്രവരം ഹരിഃ
 അബ്രവീത് പുണ്ഡരീകാക്ഷഃ കന്തീപുത്രം യുധിഷ്ഠിരം
 58 അപ്രമത്തഃ സ്ഥിതോ നിത്യം പ്രജാഃ പാഹി വിശാം പതേ
 പർജന്യം ഇവ ഭൂതാനി മഹാദ്രുമം ഇവാബധഃ
 ബാസവവാസ് ത്വോപജീവന്തു സഹസ്രാക്ഷം ഇവാമരാഃ
 59 കൃത്വാ പരസ്പരേണൈവ സംവിദം കൃഷ്ണ പാണ്ഡവൗ
 അന്യോന്യം സമനുജ്ഞാപ്യ ജഗതഃ സ്വഗൃഹാൻ പ്രതി
 60 ഗതേ ദ്വാരവതീം കൃഷ്ണേ സാത്വത പ്രവരേ നൃപ
 ഏകോ ദുര്യോധനോ രാജാ ശകുനീശ് ചാപി സൗബലഃ
 തസ്യാം സഭായാം ദിവ്യായാം ഉഷ്ണതുസ് തൗ നരർഷഭൗ

അധ്യായം 43

1 [വി]

വസൻ ദുര്യോധനസ് തസ്യാം സഭായാം ഭരതർഷഭ
 ശനൈർ ദദർശ താം സർവ്വാം സഭാം ശകുനിനാ സഹ
 2 തസ്യാം ദിവ്യാൻ അഭിപ്രായാൻ ദദർശ കരുനന്ദനഃ
 ന ദൃഷ്ട്വർവാ യേ തേന നഗരേ നാഗസാഹവേ
 3 സ കദാ ചിത് സഭാമധ്യേ ധാർതരാഷ്ട്രോ മഹീപതിഃ
 സ്താദികം തലം ആസാദ്യ ജലം ഇത്യ് അഭിശങ്കയാ
 4 സ്വവസ്ത്രോത്കർഷണം രാജാ കൃതവാൻ ബുദ്ധിമോഹിതഃ
 ദൂർമനാ വിമുഖശ് ചൈവ പരിചക്രാമ താം സഭാം
 5 തതഃ സ്താദികതോയാം വൈ സ്താദികാംബുജ ശോഭിതാം
 വാപീം മത്യാ സ്ഥലം ഇതി സ വാസാഃ പ്രാപതജ് ജലേ
 6 ജലേ നിപതിതം ദൃഷ്ട്വാ കിം കരാ ജഹസൂർ ഭൃശം
 വാസാംസി ച ശുഭാന്യ് അസ്മൈ പ്രദദു രാജശാസനാത്
 7 തഥാഗതം തു തം ദൃഷ്ട്വാ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 അർജ്ജുനശ് ച യമൗ ചോഭൗ സർവേ തേ പ്രാഹസംസ് തദാ
 8 നാമർഷയത് തതസ് തേഷാം അവഹാസം അമർഷണഃ
 ആകാരം രക്ഷമാണസ് തു ന സ താൻ സമുദൈക്ഷത
 9 പുനർ വസനം ഉത്ക്ഷിപ്യ പ്രതരിഷ്യന് ഇവ സ്ഥലം
 ആരുരോഹ തതഃ സർവേ ജഹസുസ് തേ പുനർ ജനാഃ
 10 ദ്വാരം ച വിവൃതാകാരം ലലാടേന സമാഹനത്
 സംവൃതം ചേതി മന്വാനോ ദ്വാരദേശാദ് ഉപാരമത്
 11 ഏവം പ്രലംഭാൻ വിവിധാൻ പ്രാപ്യ തത്ര വിശാം പതേ
 പാണ്ഡവേയാഭ്യനുജ്ഞാതസ് തതോ ദുര്യോധനോ നൃപഃ
 12 അപ്രഹൃഷ്ടേന മനസാ രാജസുയേ മഹാക്രതൗ
 പ്രേക്ഷ്യതാം അദ്ഭുതാം ജുദ്ധിം ജഗാമ ഗജസാഹവയം
 13 പാണ്ഡവ ശ്രീപ്രതപ്തസ്യ ധ്യാനസ്താനസ്യ ഗച്ഛതഃ
 ദുര്യോധനസ്യ നൃപതേഃ പാപാ മതിർ അജായത
 14 പാർഥാൻ സുമനസോ ദൃഷ്ട്വാ പാർഥിവാംശ് ച വശാനഗാൻ
 കൃത്സും ചാപിഹിതം ലോകം ആ കമാരം കുരൂദ്വഹ
 15 മഹിമാനം പരം ചാപി പാണ്ഡവാനാം മഹാത്മനാം
 ദുര്യോധനോ ധാർതരാഷ്ട്രോ വിവർണഃ സമപദ്യത
 16 സ തു ഗച്ഛന് അനേകാഗ്രഃ സഭാം ഏവാനചിന്തയൻ

ശ്രീയം ച താം അനുപമാം ധർമ്മരാജസ്യ ധീമതഃ
 17 പ്രമത്തോ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ പുത്രോ ദുര്യോധനസ് തദാ
 നാഭ്യഭാഷത് സുബലജം ഭാഷമാണം പുനഃ പുനഃ
 18 അനേകാഗ്രം ഇ തം ദൃഷ്ട്വാ ശകുനിഃ പ്രത്യഭാഷത
 ദുര്യോധന കതോ മൂലം നിഃശ്വസന് ഇവ ഗച്ഛസി
 19 [ദ്]

ദൃഷ്ട്വേമാം പൃഥിവീം കൃത്യ്യാം യുധിഷ്ഠിര വശാനഗാം
 ജിതാം അസ്തുപ്രതാപേന ശ്വേതാശ്വസ്യ മഹാത്മനഃ
 20 തം ച യജ്ഞം തഥാ ഭൂതം ദൃഷ്ട്വാ പാർഥസ്യ മാതുല
 യഥാ ശക്രസ്യ ദേവേഷു തഥാ ഭൂതം മഹാദ്യുതേ
 21 അമർഷേണ സുസമ്പൂർണോ ദഹ്യമാനോ ദിവാനിശം
 ശ്രചി ശുക്രാഗമേ കാലേ ശുഷ്യേ തോയം ഇവാൽപകം
 22 പശ്യ സാത്വത മുഖ്യേന ശിശുപാലം നിപാതിതം
 ന ച തത്ര പുമാൻ ആസീത് കശ് ചിത് തസ്യ പദാനശഃ
 23 ദഹ്യമാനാ ഹി രാജാനഃ പാണ്ഡവോത്ഥേന വഹ്നിനാ
 ക്ഷാന്തവന്തോ ിപരാധം തം കോ ഹി തം ക്ഷത്വം അർഹതി
 24 വാസുദേവേന തത് കർമ്മ തഥായുക്തം മഹത് കൃതം
 സിദ്ധം ച പാണ്ഡവേയാനാം പ്രതാപേന മഹാത്മനാം
 25 തഥാ ഹി രത്നാന്യ് ആദായ വിവിധാനി നൃപാ നൃപം
 ഉപതിഷ്ഠന്തി കൗന്തേയം വൈശ്യാ ഇവ കരപ്രദാഃ
 26 ശ്രീയം തഥാവിധാം ദൃഷ്ട്വാ ജ്വലന്തീം ഇവ പാണ്ഡവേ
 അമർഷവശം ആപന്നോ ദഹ്യേ ിഹം അതഥോചിതഃ
 27 വഹ്നിം ഏവ പ്രവേക്ഷ്യാമി ക്ഷേയിഷ്യാമി വാ വിഷം
 അപോ വാപി പ്രവേക്ഷ്യാമി ന ഹി ശക്ഷ്യാമി ജീവീതും
 28 കോ ഹി നാമ പുമാൽ ലോകേ മർഷയിഷ്യതി സത്ത്വവാൻ
 സപത്താൻ ജ്യുതോ ദൃഷ്ട്വാ ഹാനിം ആത്മന ഏവ ച
 29 സോ ിഹം ന സ്ത്രീ ന ചാപ്യ് അസ്ത്രീ ന പുമാൻ നാപുമാൻ അപി
 യോ ിഹം താം മർഷയാമ്യ് അദ്യ താദൃശീം ശ്രീയം ആഗതാം
 30 ഈശ്വരത്വം പൃഥിവ്യാശ് ച വസുമത്താം ച താദൃശീം
 യജ്ഞം ച താദൃശം ദൃഷ്ട്വാ മാദൃശഃ കോ ന സഞ്ജരേത്
 31 അശക്തശ് ചൈക ഏവാഹം താം ആഹർതും നൃപ ശ്രീയം
 സഹായാംശ് ച ന പശ്യാമി തേന മൃത്യും വിചിന്തയേ
 32 ദൈവം ഏവ പരം മന്യേ പൗരൂഷം ഇ നിരർഥകം

ദൃഷ്ട്യാ കന്തിസുതേ ശുഭ്രാം ശ്രിയം താം ആഹൃതാം തഥാ
 33 കൃതോ യതോ മയാ പൂർവം വിനാശേ തസ്യ സൗഖല
 തച് ച സർവം അതിക്രമ്യ സമ്പൃദ്ധോ ിപ്ലവ പങ്കജം
 34 തേന ദൈവം പരം മന്യേ പൗരൂഷം തു നിരർഥകം
 ധാർതരാഷ്ട്രാ ഹി ഹീയന്തേ പാർഥാ വർധന്തി നിത്യശഃ
 35 സോ ിഹം ശ്രിയം ച താം ദൃഷ്ട്യാ സഭാം താം ച തഥാവിധാം
 രക്ഷിഭിശ് ചാവഹാസം തം പരിതപ്യേ യഥാഗ്നിനാ
 36 സ മാം അഭ്യന്തജാനീഹി മാതുലാദ്യ സുദഃഖിതം
 അമർഷം ച സമാവിഷ്ടം ധൃതരാഷ്ട്രേ നിവേദയ

അധ്യായം 44

1 [ഷ്ഠ]

ദുര്യോധന ന തേ ദീർഘഃ കാര്യഃ പ്രതി യുധിഷ്ഠിരം
 ഭാഗധേയാനി ഹി സ്യാനി പാണ്ഡവാ ഭുജതേ സദാ
 2 അനേകൈർ അഭ്യുപായൈശ് ച ത്വയാരണ്യഃ പുരാസക്തത്
 വിമുക്താശ് ച നരവ്യാഘ്രാ ഭാഗധേയ പുരസ്കൃതഃ
 3 തൈർ ലബ്ധാ ദ്രുപദീ ഭാര്യാ ദ്രുപദശ് ച സുതൈഃ സഹ
 സഹായഃ പൃഥിവി ലാഭേ വാസുദേവശ് ച വിര്യവാൻ
 4 ലബ്ധശ് ച നാഭിഭൂതോ ദീർഘഃ പിത്രോ യാമഃ പൃഥിവിപതേ
 വിവൃദ്ധസ് തേജസാ തേഷാം തത്ര കാ പരിദേവനാ
 5 ധനഞ്ജയേന ഗാണ്ധീവം അക്ഷയുഃ ച മഹേഷ്യധീ
 ലബ്ധാന്യ അസ്താനി ദിവ്യാനി തർപയിത്യാ ഹതാശനം
 6 തേന കാർമുകുഖ്യേന ബാഹുവീര്യേണ ചാത്മനഃ
 കൃതാ വശേ മഹിപാലാസ് തത്ര കാ പരിദേവനാ
 7 അഗ്നിദാഹാൻ മയം ചാപി മോക്ഷയിത്യാ സദാനവം
 സഭാം താം കാരയാം ആസ സവ്യസാചീ പരത്തപഃ
 8 തേന ചൈവ മയേനോക്തഃ കിം കരാ നാമ രാക്ഷസഃ
 വഹന്തി താം സഭാം ഭീമാസ് തത്ര കാ പരിദേവനാ
 9 യച് ചാസഹായതാം രാജന് ഉക്തവാൻ അസി ഭാരത
 തൻ മിഥ്യാ ഭ്രാതരോ ഹിമേ സഹായാസ് തേ മഹാരഥഃ
 10 ദ്രോണസ് തവ മഹേഷ്യാസഃ സഹ പുത്രേണ ധീമതാ
 സൃതപുത്രശ് ച രാധേയോ ഗൗതമശ് ച മഹാരഥഃ
 11 അഹം ച സഹ സോദരൈഃ സൗമദത്തിശ് ച വിര്യവാൻ
 ഏതൈസ് ത്വം സഹിതഃ സർവൈർ ജയ കൃത്സ്യാം വസുന്ധരാം

12 [ദ്]

ത്വയാ ച സഹിതോ രാജന് ഏതൈശ് ചാന്നൈർ മഹാരഥൈഃ
 ഏതാൻ ഏവ വിജേഷ്യാമി യദി ത്വം അനമന്യസേ

13 ഏതേഷു വിജിതേഷ് അദ്യ ഭവിഷ്യതി മഹി മമ
 സർവേ ച പൃഥിവിപാലാഃ സഭാ സാ ച മഹാധനാ

14 [ഷ്ഠ]

ധനഞ്ജയോ വാസുദേവോ ഭീമസേനോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 നകലഃ സഹദേവശ് ച ദ്രുപദശ് ച സഹാത്മ ജൈഃ
 15 നൈതേ യുധി ബലാജ് ജേതും ശക്യാഃ സുരഗണൈർ അപി

മഹാരഥാ മഹേഷ്യാസാഃ കൃതാസ്ത്യാ യുദ്ധദുർമദാഃ

16 അഹം തു തദ് വിജാനാമി വിജേതും യേന ശക്യതേ
യുധിഷ്ഠിരം സ്വയം രാജംസ് തൻ നിബോധ ജ്ജഷസ്വ ച
17 [ദ്]

അപ്രമാദേന സുഹൃദാം അന്യേഷാം ച മഹാത്മനാം
യദി ശക്യാ വിജേതും തേ തൻ മമാചക്ഷ്യ മാതുല
18 [ഷ്]

ദൃതപ്രിയശ് ച കൗന്തേയോ ന ച ജാനാതി ദേവിതും
സമാഹൃതശ് ച രാജേന്ദ്രോ ന ശക്ഷ്യതി നിവർതിതും
19 ദേവനേ കശലശ് ചാഹം ന മേ ിസ്തി സദശോ ഭൂവി
ത്രിഷു ലോകേഷു കൗന്തേയം തം ത്വം ദൃതേ സമാഹൃയ
20 തസ്യാക്ഷകശലോ രാജന് ആദാസ്യേ ിഹം അസംശയം
രാജ്യം ശ്രിയം ച താം ദീപ്താം ത്വദർഥം പുരുഷർഷഭ
21 ഇദം തു സർവം ത്വം രാജേണ ദുര്യോധന നിവേദയ
അനജ്ഞാതസ് തു തേ പിത്രാ വിജേഷ്യേ തം ന സംശയഃ
22 [ദ്]

ത്വം ഏവ കരുമുഖ്യായ ധൃതരാഷ്ട്രായ സൗബല
നിവേദയ യഥാന്യായം നാഹം ശക്ഷ്യേ നിശംസിതും

അധ്യായം 45

1 [വ]

അനഭ്രൂയ തു രാജ്ഞസ് തം രാജസൂയം മഹാക്രതുഃ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യ നൃപതേർ ഗാന്ധാരി പുത്ര സംയുതഃ
 2 പ്രിയകൃൻ മതം ആജ്ഞായ പൂർവം ദുര്യോധനസ്യ തത്
 പ്രജ്ഞാ ചക്ഷുഷം ആസീനം ശകുനിഃ സൗബലസ് തദാ
 3 ദുര്യോധന വചോ ശ്രുത്വാ ധൃതരാഷ്ട്രം ജനാധിപം
 ഉപഗമ്യ മഹാപ്രാജ്ഞം ശകുനിർ വാക്യം അബ്രവീത്
 4 ദുര്യോധനോ മഹാരാജ വിവർണോ ഹരിണഃ കൃശഃ
 ദീനശ് ചിന്താപരശ് ചൈവ തദ് വിദ്ധി ഭരതർഷഭ
 5 ന വൈ പരീക്ഷസേ സമ്യഗ് അസഹ്യം ശത്രുസംഭവം
 ജ്യേഷ്ഠപുത്രസ്യ ശോകം ത്യാം കിമർഥം നാവബുധ്യസേ

6 [ധ]

ദുര്യോധന കതോ മൂലം ഭൃശം ആർതോ ഽസി പുത്രക
 ശ്രോതവ്യശ് ചേൻ മയാ സോ ഽർഥോ ബ്രൂഹി മേ കരുനന്ദന
 7 അയം ത്യാം ശകുനിഃ പ്രാഹ വിവർണം ഹരിണം കൃശം
 ചിന്തയംശ് ച ന പശ്യാമി ശോകസ്യ തവ സംഭവം
 8 ഐശ്വര്യം ഹി മഹത് പുത്ര ത്വയി സർവം സമർപിതം
 ഭ്രാതരഃ സുഹൃദശ് ചൈവ നാചരന്തി തവാപ്രിയം
 9 ആച്ഛാദയസി പ്രാവാരാൻ അശ്ലാസി പിശിതാദനം
 ആജാനേയാ വഹന്തി ത്യാം കേനാസി ഹരിണഃ കൃശഃ
 10 ശയനാനി മഹാർഹാണി യോഷിതശ് ച മനോരമാഃ
 ഗുണവന്തി ച വേഷ്മാനി വിഹാരാശ് ച യഥാസുഖം
 11 ദേവാനാം ഇവ തേ സർവം വാചി ബദ്ധം ന സംശയഃ
 സദീന ഇവ ദുർധർഷഃ കസ്മാച് ഛോചസി പുത്രക

12 [ദ്]

അശ്ലാമ്യ് ആച്ഛാദയേ ചാഹം യഥാ കപുരുഷസ് തഥാ
 അമർഷം ധാരയേ ചോഗ്രം തിതിക്ഷൻ കാലപര്യയം
 13 അമർഷണഃ സ്വാഃ പ്രകൃതീർ അഭിഭൂയ പരേ സ്ഥിതാഃ
 ക്ലേശാൻ മുമുക്ഷുഃ പരജാൻ സ വൈ പുരുഷ ഉച്യതേ
 14 സന്തോഷോ വൈ ശ്രിയം ഹന്തി അഭിമാനശ് ച ഭാരത
 അനക്രോശ ഭയേ ചോഭേ യൈർ വൃതോ നാശ്ലതേ മഹത്
 15 ന മാം അവതി തദ് ഭൂതം ശ്രിയം ദൃഷ്ട്വാ യുധിഷ്ഠിരേ

ജലന്തിം ഇവ കൗന്തേയേ വിവർണകരണീം മമ
 16 സപതാൻ ജ്യുത ആത്മാനം ഹീയമാനം നിശാമ്യ ച
 അദൃശ്യാം അപി കൗന്തേയേ സ്ഥിതാം പശ്യന് ഇവോദ്യതാം
 തസ്താദ് അഹം വിവർണസ് ച ദീനസ് ച ഹരിണഃ കൃശഃ
 17 അഷ്ടാശീതി സഹസ്രാണി സ്താതകാ ഗൃഹമേധിനഃ
 ത്രിംശദ് ദാസീക ഏകൈകോ യാൻ ബിഭർതി യുധിഷ്ഠിരഃ
 18 ദശാന്യാനി സഹസ്രാണി നിത്യം തത്രാനം ഉത്തമം
 ഭുഞ്ജതേ രക്തപാത്രീഭിർ യുധിഷ്ഠിര നിവേശനേ
 19 കദലി മൃഗമോകാനി കൃഷ്ണ ശ്യാമാരുണാനി ച
 കാംബോജഃ പ്രാഹിണോത് തസ്മൈ പരാർധ്യാൻ അപി കാംബലാൻ
 20 രഥയോഷിദ് ഗവാശ്വസ്യ ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ
 ത്രിംശതം ചോഷു വാമീനാം ശതാനി വിചരന്ത്യ ഉത
 21 പൃഥഗ്ധിയാനി രത്താനി പാർഥിവാഃ പൃഥിവീപതേ
 ആഹരൻ ക്രതുമുഖ്യേ ിസ്തീൻ കന്തീപുത്രായ ഭൂരിശഃ
 22 ന ക്വചിദ് ധി മയാ ദൃഷ്ടസ് താദൃശോ നൈവ ച ശ്രുതഃ
 യാദൃഗ് ധനാഗമോ യജ്ഞേ പാണ്ഡുപുത്രസ്യ ധീമതഃ
 23 അപര്യന്തം ധനൗഘം തം ദൃഷ്ട്വാ ശത്രോർ അഹം നൃപ
 ശർമ നൈവാധിഗച്ഛാമി ചിന്തയാനോ ിനിശം വിഭോ
 24 ബ്രാഹ്മണാ വാടയാനാശ് ച ഗോമന്തഃ ശതസംഘശഃ
 നൈവേർവം ബലിം ആദായ ദ്വാതീ തിഷ്ഠന്തി വാരിതാഃ
 25 കമണ്ഡലൂൻ ഉപാദായ ജാതരൂപമയാഞ് ശുഭാൻ
 ഏവം ബലിം സമാദായ പ്രവേശം ലേഭിരേ തതഃ
 26 യൻ നൈവ മധ്യ ശക്ത്രായ ധാരയന്ത്യ അമര സ്തീയഃ
 തദ് അസ്മൈ കാംസ്യം ആഹാർഷീദ് വാരണം കലശോദധിഃ
 27 ശൈക്യം രക്തസഹസ്രസ്യ ബഹുരത്നവിഭൂഷിതം
 ദൃഷ്ട്വാ ച മമ തത് സർവം ജ്വര രൂപം ഇവാഭവത്
 28 ഗൃഹീത്വാ തത് തു ഗച്ഛന്തി സമുദ്രൗ പൂർവദക്ഷിണൗ
 തഥൈവ പശ്ചിമം യാന്തി ഗൃഹീത്വാ ഭരതർഷഭ
 29 ഉത്തരം തു ന ഗച്ഛന്തി വിനാ താത പതത്രീഭിഃ
 ഇദം ചാദ്ഭതം അത്രാസീത് തൻ മേ നിഗദതഃ ശൃണു
 30 പൂർണേ ശതസഹസ്രേ തു വിപ്രാണാം പരിവിഷ്യതാം
 സ്ഥാപിതാ തത്ര സഞ്ജ്ഞാഭൂച് ഛരോഽഖോ ധ്യായതി നിത്യശഃ
 31 മുഹൂർ മുഹൂഃ പ്രനദതസ് തസ്യ ശംഖസ്യ ഭാരത

ഉത്തമം ശബ്ദം അശ്രൗഷം തതോ രോമാണി മേ റ്റഹൃഷൻ
 32 പാർഥിവൈർ ബഹുഭിഃ കീർണം ഉപസ്ഥാനം ദിദൃക്ഷഭിഃ
 സർവരത്താന്യ് ഉപാദായ പാർഥിവാ വൈ ജനേശ്വര
 33 യജ്ഞേ തസ്യ മഹാരാജ പാണ്ഡുപുത്രസ്യ ധീമതഃ
 വൈശ്യാ ഇവ മഹീപാലാ ദ്വിജാതിപരിവേഷകാഃ
 34 ന സാ ശ്രീർ ദേവരാജസ്യ യമസ്യ വരണസ്യ വാ
 ഗ്രഹ്യകാധിപതേർ വാപി യാ ശ്രീരാജൻ യുധിഷ്ഠിരേ
 35 താം ദൃഷ്ട്വാ പാണ്ഡുപുത്രസ്യ ശ്രിയം പരമികാം അഹം
 ശാന്തിം ന പരിഗച്ഛാമി ദഹ്യമാനേന ചേതസാ
 36 [ഷ]

യാം ഏതാം ഉത്തമാം ലക്ഷ്മിം ദൃഷ്ട്വാൻ അസി പാണ്ഡവേ
 തസ്യഃ പ്രാപ്താവ് ഉപായം മേ ശൃണു സത്യപരാക്രമ
 37 അഹം അക്ഷേഷ്യ് അഭിജ്ഞാതഃ പൃഥിവ്യാം അപി ഭാരത
 ഹൃദയജ്ഞഃ പണജ്ഞസ് ച വിശേഷജ്ഞസ് ച ദേവനേ
 38 ദൃതപ്രിയസ് ച കൗന്തേയോ ന ച ജാനാതി ദേവിതും
 ആഹുതസ് ചൈഷ്യതി വ്യക്തം ദിവ്യാവേത്യ് ആഹൃയസ്വ തം
 39 [വ]

ഏവം ഉക്തഃ ശങ്കുനീനാ രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ
 ധൃതരാഷ്ട്രം ഇദം വാക്യം അപദാന്തരം അബ്രവീത്
 40 അയം ഉത്സഹതേ രാജഞ് ശ്രിയം ആഹർതും അക്ഷവീത്
 ദൃതേന പാണ്ഡുപുത്രസ്യ തദനജ്ഞാതും അർഹസി
 41 [ധ]

ക്ഷത്താ മന്ത്രീ മഹാപ്രാജ്ഞഃ സ്ഥിതോ യസ്യാസ്തി ശാസനേ
 തേന സംഗമ്യ വേത്യാമി കാര്യസ്യാസ്യ വിനിശ്ചയം
 42 സ ഹി ധർമ്മം പുരസ്കൃത്യ ദീർഘദർശീ പരം ഹിതം
 ഉഭയോഃ പക്ഷയോർ യുക്തം വക്ഷ്യത്യ് അർഥവിനിശ്ചയം
 43 [ദ്]

നിവർതയിഷ്യതി ത്വാസൗ യദി ക്ഷത്താ സമേഷ്യതി
 നിവൃത്തേ ത്വയി രാജേന്ദ്ര മരിഷ്യേ റ്റഹം അസംശയം
 44 സ മയി ത്വം മൃതേ രാജൻ വിദുരേണ സുഖീ ഭവ
 ഭോക്ഷ്യസേ പൃഥിവീം കൃത്സ്നാം കിം മയാ ത്വം കരിഷ്യസി
 45 [വ]

ആർതവാക്യം തു തത് തസ്യ പ്രണയോക്തം നിശമ്യ സഃ

ധൃതരാഷ്ട്രോ fബ്രവീത് പ്രേഷ്യാൻ ദുര്യോധന മതേ സ്ഥിതഃ
 46 സ്തൂണാ സഹസ്രൈർ ബൃഹതീം ശതദ്വാരാം സഭാം മമ
 മനോരമാം ദർശനീയാം ആശു കർവന്തു ശിരീപിനഃ
 47 തതഃ സംസ്കീര്യ രന്തൈസ് താം അക്ഷാൻ ആവാപ്യ സർവശഃ
 സൂക്താം സുപ്രവേശാം ച നിവേദയത മേ ശനൈഃ
 48 ദുര്യോധനസ്യ ശാന്ത്യ് അർഥം ഇതി നിശ്ചിത്യ ഭൂമിപഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹാരാജ പ്രാഹിണോദ് വിദുരായ വൈ
 49 അപൃഷ്ട്യാ വിദുരം ഹ്യ് അസ്യ നാസീത് കശ് ചിദ് വിനിശ്ചയഃ
 ദ്യുതദോഷാംശ് ച ജാനൻ സപുത്രസ്തേഹാദ് അകൃഷ്യത
 50 തച് ശൂത്വാ വിദുരോ ധീമാൻ കലിദ്വാരം ഉപസ്ഥിതം
 വിനാശമുഖം ഉത്പന്നം ധൃതരാഷ്ട്രം ഉപാദ്രവത്
 51 സോ fഭിഗമ്യ മഹാത്മാനം ഭ്രാതാ ഭ്രാതരം അഗ്രജം
 മൂർധ്നാ പ്രണമ്യ ചരണാവ് ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 52 നാഭിനന്ദാമി തേ രാജൻ വ്യവസായം ഇമം പ്രഭോ
 പുത്രൈർ ഭേദോ യഥാ ന സ്യാദ് ദ്യുതഹേതോസ് തഥാ കൗ
 53 [ധൃ]
 ക്ഷന്തഃ പുത്രേഷു പുത്രൈർ മേ കലഹോ ന ഭവിഷ്യതി
 ദിവി ദേവാഃ പ്രസാദം നഃ കരിഷ്യന്തി ന സംശയഃ
 54 അശുഭം വാ ശുഭം വാപിഹിതം വാ യദി വാഹിതം
 പ്രവർത്തതാം സുഹൃദ് ദ്യുതം ദിഷ്ടം ഏതൻ ന സംശയഃ
 55 മയി സംനിഹിതേ ചൈവ ഭീഷ്മേ ച ഭരതർഷഭേ
 അനയോ ദൈവവിഹിതോ ന കഥം ചിദ് ഭവിഷ്യതി
 56 ഗച്ഛ ത്വം രഥം ആസ്ഥായ ഹയൈർ വാതസമൈർ ജവേ
 ഖാണ്ഡവ പ്രസഥം അദ്വൈവ സമാനയ യുധിഷ്ഠിരം
 57 ന വാദ്യോ വ്യവസായോ മേ വിദുരൈതദ് ബ്രവീമി തേ
 ദൈവം ഏവ പരം മന്യേ യേനൈതദ് ഉപപദ്യതേ
 58 ഇത്യ് ഉഷേതാ വിദുരോ ധീമാൻ നൈതദ് അസ്തീതി ചിന്തയൻ
 ആപഗേയം മഹാപ്രാജ്ഞം അഭ്യഗച്ഛത് സുദഃഖിതഃ

അധ്യായം 46

1 [ജ]

കഥം സമഭവദ് ദൃശ്യം ഭ്രാന്തൃണാം തൻ മഹാത്യയം
യത്ര തദ് വ്യസനം പ്രാപ്തം പാണ്ഡവൈർ മേ പിതാമഹൈഃ

2 കേ ച തത്ര സഭാസ്താരാ രാജാനോ ബ്രഹ്മവിത്തമ
കേ ചൈനം അന്യമോദന്ത കേ ചൈനം പ്രത്യഷേധയത്

3 വിസ്തരേണൈതദ് ഇച്ഛാമി കഥ്യമാനം ത്വയാ ദ്വിജ
മൂലം ഹ്യ ഏതദ് വിനാശസ്യ പൃഥിവ്യാ ദ്വിജസത്തമ

4 [സൂത]

ഏവം ഉക്തസ് തദാ രാജ്ഞാ വ്യാസ ശിഷ്യഃ പ്രതാപവാൻ
ആചചക്ഷേ യഥാവൃത്തം തത് സർവം സർവവേദവിത്

5 [വ]

ശൃണ മേ വിസ്തരേണേമാം കഥാം ഭരതസത്തമ
ഭൂയ ഏവ മഹാരാജ യദി തേ ശ്രവണേ മതിഃ

6 വിദൂരസ്യ മതം ജ്ഞാത്വാ ധൃതരാഷ്ട്രോ ഽംബികാ സുതഃ
ദുര്യോധനം ഇദം വാക്യം ഉവാച വിജനേ പുനഃ

7 അലം ദൃതേന ഗാന്ധാരേ വിദൂരോ ന പ്രശംസതി
ന ഹ്യ അസൗ സുമഹാബുദ്ധിർ അഹിതം നോ വദിഷ്യതി

8 ഹിതം ഹി പരമം മന്യേ വിദൂരോ യത് പ്രഭാഷതേ
ക്രിയതാം പുത്ര തത് സർവം ഏതൻ മന്യേ ഹിതം തവ

9 ദേവർഷിർ വാസവ ഗുരൂർ ദേവരാജായ ധീമതേ
യത് പ്രാഹ ശാസ്ത്രം ഭഗവാൻ ബൃഹസ്പതിർ ഉദാരധീഃ

10 തദ് വേദ വിദൂരഃ സർവം സരഹസ്യം മഹാകവിഃ
സ്ഥിതശ് ച വചനേ തസ്യ സദാഹം അപി പുത്രക

11 വിദൂരോ വാപി മേധാവീ കൗരൂണാം പ്രവരോ മതഃ
ഉദ്ധവോ വാ മഹാബുദ്ധിർ വൃഷ്ണീണാം അർചിതോ നൃപ

12 ദൃതേന തദ് അലം പുത്ര ദൃതേ ഭേദോ ഹി ദൃശ്യതേ
ഭേദേ വിനാശോ രാജ്യസ്യ തത് പുത്ര പരിവർജയ

13 പിത്രാ മാത്രാ ച പുത്രസ്യ യദ് വൈ കാര്യം പരം സ്മൃതം
പ്രാപ്തസ് ത്വം അസി തത് താത പിതൃപൈതാമഹം പദം

14 അധീതവാൻ കൃതീ ശാസ്ത്രേ ലാലിതഃ സതതം ഗൃഹേ
ഭ്രാന്തൃജ്യേഷുഃ സ്ഥിതോ രാജ്യേ വിന്ദസേ കിം ന ശോഭനം

15 പൃഥഗ്ജനൈർ അലഭ്യം യദ് ഭോജനാച്ഛാദനം പരം

തത് പ്രാപ്തോ fസി മഹാബാഹോ കസ്താച് ചോചസി പുത്രക
 16 സ്തീതം രാഷ്ട്രം മഹാബാഹോ പിതൃപൈതാമഹം മഹത്
 നിത്യം ആജ്ഞാപയൻ ഭാസി ദിവി ദേവേശ്വരോ യഥാ
 17 തസ്യ തേ വിദിതപ്രജ്ഞ ശോകമൂലം ഇദം കഥം
 സമൃത്ഥിതം ദുഃഖതരം തൻ മേ ശംസിതും അർഹസി
 18 [ദ്]

അശ്താമ്യ് ആച്ഛാദയാമീതി പ്രപശ്യൻ പാപപുരുഷഃ
 നാമർഷം കരുതേ യസ് തു പുരുഷഃ സോ fധമഃ സൃതഃ
 19 ന മാം പ്രീണാതി രാജേന്ദ്ര ലക്ഷ്മീഃ സാധാരണാ വിഭോ
 ജലിതാം ഇവ കൗന്തേയേ ശ്രീയം ദൃഷ്ട്യാ ച വിവ്യഥേ
 20 സർവാം ഹി പൃഥിവീം ദൃഷ്ട്യാ യുധിഷ്ഠിര വശാന്തഗാം
 സ്ഥിരോ fസ്തി യോ fഹം ജീവാമി ദുഃഖാദ് ഏതദ് ബ്രവീമി തേ
 21 ആവർജിതാ ഇവാഭാന്തി നിഘ്നാശ് ചൈത്രകി കൗകരാഃ
 കാരഃ കരാ ലോഹജംഘാ യുധിഷ്ഠിര നിവേശനേ
 22 ഹിമവത്സാഗരാന്തപഃ സർവരത്താകരാസ് തഥാ
 അന്ത്യഃ സർവേ പര്യദസ്താ യുധിഷ്ഠിര നിവേശനേ
 23 ജ്യേഷ്ഠോ fയം ഇതി മാം മത്യാ ശ്രേഷ്ഠശ് ചേതി വിശാം പതേ
 യുധിഷ്ഠിരേണ സത്കൃത്യ യുക്തോ രത്നപരിഗ്രഹേ
 24 ഉപസ്ഥിതാനാം രത്നാനാം ശ്രേഷ്ഠാനാം അർഘ്വ ഹാരിണാം
 നാദൃശ്യത പരഃ പ്രാന്തോ നാപരസ് തത്ര ഭാരത
 25 ന മേ ഹസ്തഃ സമവേദ് വസു തത് പ്രതിഗൃഹ്ണതഃ
 പ്രാതിഷ്ഠത മയി ശ്രാന്തേ ഗൃഹ്യ ദൂരാഹൃതം വസു
 26 കൃതാം ബിന്ദുസരോ രന്തൈർ മയേന സ്താടികച് ഛദാദാം
 അപശ്യം നലിനീം പൂർണാം ഉദകന്യേവ ഭാരത
 27 വസ്തം ഉത്കർഷതി മയി പ്രാഹസത് സ വൃകോദരഃ
 ശത്രോർ ജ്വലിവിശേഷേണ വിമൂഢം രത്നവർജിതം
 28 തത്ര സ്മ യദി ശക്തഃ സ്യാം പാതയേയം വൃകോദരം
 സപത്തേനാവഹാസോ ഹി സ മാം ദഹതി ഭാരത
 29 പുനശ് ച താദൃശീം ഏവ വാപീം ജലജ ശാലിനീം
 മത്യാ ശിലാ സമാം തോയേ പതിതോ fസ്തി നരാധിപ
 30 തത്ര മാം പ്രാഹസത് കൃഷ്ണഃ പാർഥേന സഹ സസ്വനം
 ദ്രൗപദീ ച സഹ സ്തീഭിർ വ്യഥയന്തീ മനോ മമ
 31 ക്ലീന്നവസ്തുസ്യ ച ജലേ കിം കരാ രാജചോദിതാഃ

ദദുർ വാസാംസി മേ fന്യാനി തച് ച ദുഃഖതരം മമ
 32 പ്രലംഭം ച ശൃണുഷ്യാന്യം ഗദതോ മേ നരാധിപ
 അദ്വാരേണ വിനിർഗച്ഛൻ ദ്വാരസംസ്ഥാന രൂപിണാ
 അഭിഹത്യ ശിലാം ഭൂയോ ലലാടേനാസ്തി വിക്ഷതഃ
 33 തത്ര മാം യമജു ദുരാദ് ആലോക്യ ലലിതു കില
 ബാഹുഭിഃ പരിഗൃഹ്ണീതാം ശോചന്തു സഹിതാവ് ഉഭൗ
 34 ഉവാച സഹദേവസ് തു തത്ര മാം വിസ്മയന് ഇവ
 ഇദം ദ്വാരം ഇതോ ഗച്ഛ രാജന് ഇതി പുനഃ പുനഃ
 35 നാമധേയാനി രത്നാനാം പുരസ്താൻ ന ശ്രുതാനി മേ
 യാനി ദൃഷ്ടാനി മേ തസ്യാം മനസ് തപതി തച് ച മേ

അധ്യായം 47

1 [ദ്]

യൻ മയാ പാണ്ഡവാനാം ഇ ദൃഷ്ടം തച്ഛൃണ ഭാരത
 ആഹൃതം ഭൂമിപാലൈർ ഹി വസു മുഖ്യം തതസ് തതഃ
 2 ന വിന്ദേ ദൃശം ആത്മാമം ദൃഷ്ട്യാഹം തദ് അരേർ ധനം
 ഫലതോ ഭൂമിതോ വാപി പ്രതിപദ്യസ്വ ഭാരത
 3 ഐധ്യാംഗ് ചൈലാൻ വാർഷദംശാഞ് ജാതരൂപപരിഷ്കൃതാം
 പ്രാവാരജിന മുഖ്യാംഗ് ച കംബോജഃ പ്രദദു വസു
 4 അശ്വാംസ് തിത്തിരി കർമ്മാഷാംസ് ത്രിശതം ശൂകനാസികാൻ
 ഉഷ്ണവമീസ് ത്രിശതം ച പുഷ്പാഃ പീലു ശമീംഗുണൈഃ
 5 ഗോവാസനാ ബ്രാഹ്മണാഗ് ച ദാസമീയാഗ് ച സർവശഃ
 പ്രീത്യർഥം തേ മഹാഭാഗാ ധർമ്മരാജേണാ മഹാത്മനഃ
 ത്രിഖർവം ബലിം ആദായ ദ്വാരി തിഷ്ണതി വാരിതാഃ
 6 കമണ്ഡലൂൻ ഉപാദായ ജാതരൂപമയാഞ് ശൂഭാൻ
 ഏവം ബലിം പ്രദായാഥ പ്രവേശം ലേഭിരേ തതഃ
 7 ശതം ദാസീ സഹസ്രാണാം കാർപാസിക നിവാസിനാം
 ശ്യാമാസ് തന്വ്യാ ദീർഘകേശ്യോ ഹേമാഭരണ ഭൂഷിതാഃ
 ശൂദ്രാ വിപ്രോത്തമാർഹാണി രാജവാന്യ് അജിനാനി ച
 8 ബലിം ച കൃത്യം ആദായ ഭദ്ര കച്ഛ നിവാസിനഃ
 ഉപനിന്യൂർ മഹാരാജ ഹയാൻ ഗാന്ധാരദേശജാൻ
 9 ഇന്ദ്ര കൃഷ്ണർ വർതയന്തി ധാന്വൈർ നദീ മുഖൈഗ് ച യേ
 സമുദ്രനിഷ്കൃടേ ജാതാഃ പരിസിന്ദു ച മാനവാഃ
 10 തേ വൈരാമാഃ പാരദാഗ് ച വംഗാഗ് ച കിതവൈഃ സഹ
 വിവിധം ബലിം ആദായ രത്നാനി വിവിധാനി ച
 11 അജാവികം ഗോഹിരണ്യം ഖരോഷ്ടം ഫലജം മധു
 കംബലാൻ വിവിധാംഗ് ചൈവ ദ്വാരി തിഷ്ണതി വാരിതാഃ
 12 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷാധിപഃ ശൂഭരോ മ്ലേച്ഛാനാം അധിപോ ബലി
 യനവൈഃ സഹിതോ രാജാ ഭഗദന്തോ മഹാരഥഃ
 13 ആജാനേയാൻ ഹയാഞ് ശീഘ്രാൻ ആദായാനില രംഹസഃ
 ബലിം ച കൃത്യം ആദായ ദ്വാരി തിഷ്ണതി വാരിതഃ
 14 അശ്കസാരമയം ഭാണും ശൂദ്ധദന്തസന്ദ്രൻ അസീൻ
 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷോ fഥ തദ് ദന്ത്യാ ഭഗദന്തോ fവ്രജത് തദാ
 15 ദ്യക്ഷാംസ് ത്ര്യക്ഷാംൽ ലലാടാക്ഷാൻ നാനാദിഗ്ഭ്യഃ സമാഗതാൻ

ഔഷ്ണീഷാൻ അനിവാസാംഗ് ച ബാഹുകാൻ പുരുഷാദകാൻ
 16 ഏകപാദാംഗ് ച തത്രാഹം അപശ്യം ദ്വാരി വാരിതാൻ
 ബല്യർഥം ദദതസ് തസ്മൈ ഹിരണ്യം രജതം ബഹു
 17 ഇന്ദ്ര ഗോപ കവർണാഭാഞ് ശുകവർണാൻ മനോജവാൻ
 തഥൈവേന്ദ്രായുധ നിഭാൻ സന്ധ്യാഭ്രസദൃശാൻ അപി
 18 അനേകവർണാൻ ആരണ്യാൻ ഗൃഹീത്വാശ്യാൻ മനോജവാൻ
 ജാതരൂപം അനർഘ്യം ച ദദുസ് തസ്മൈക പാദകാഃ
 19 ചിനാൻ ഹുനാഞ് ശകാൻ ഓഡൂൻ പർവതാന്തരവാസിനഃ
 വാർഷ്ണേയാൻ ഹരഹുണാംഗ് ച കൃഷ്ണാൻ ഹൈമവതാംഗ് തഥാ
 20 ന പാരയാമ്യ് അഭിഗതാൻ വിവിധാൻ ദ്വാരി വാരിതാൻ
 ബല്യർഥം ദദതസ് തസ്യ നാനാരൂപാൻ അനേകശഃ
 21 കൃഷ്ണ ഗ്രീവാൻ മഹാകായാൻ രാസഭാഞ് ശതപാതിനഃ
 ആഹാർഷ്യർ ദശസാഹസ്രാൻ വിനീതാൻ ദിക്ഷു വിശ്രുതാൻ
 22 പ്രമാണ രാഗസ്തർശാഡ്യം ബാഹ്ലീ ചീന സമുദ്ഭവം
 ഔർണം ച രാങ്കവം ചൈവ കീടജം പട്ടജം തഥാ
 23 കട്ടീ കൃതം തഥൈവാനൃത് കമലാഭം സഹസ്രശഃ
 ശ്ലക്ഷ്ണം വസ്ത്രം അകാർപാസം ആവികം മൃദു ചാജിനം
 24 നിശിതാംഗ് ചൈവ ദീർഘാസീൻ ജഷ്ടിശക്തിപരശ്വധാൻ
 അപരാന്ത സമുദ്ഭൂതാംഗ് തഥൈവ പരശുഞ് ശിതാൻ
 25 രസാൻ ഗന്ധാംഗ് ച വിവിധാൻ രത്നാനി ച സഹസ്രശഃ
 ബലിം ച കൃത്സം ആദായ ദ്വാരി തിഷ്ണന്തി വാരിതാഃ
 26 ശകാസ് തുഖാരാഃ കങ്കാഗ് ച രോമശാഃ ശൃംഗിണോ നരാഃ
 മഹാഗമാൻ ദൂരഗമാൻ ഗണിതാൻ അർബുദം ഹയാൻ
 27 കോടിശഗ് ചൈവ ബഹുശഃ സുവർണം പദ്മസംമിതം
 ബലിം ആദായ വിവിധം ദ്വാരി തിഷ്ണന്തി വാരിതാഃ
 28 ആസനാനി മഹാർഹാണി യാനാനി ശയനാനി ച
 മണികാഞ്ചനചിത്രാണി ഗജദന്ത മയാനി ച
 29 രഥാംഗ് ച വിവിധാകാരാഞ് ജാതരൂപപരിഷ്കൃതാൻ
 ഹയൈർ വിനീതൈഃ സമ്പന്നാൻ വൈയാഘ്രപരിവാരണാൻ
 30 വിചിത്രാംഗ് ച പരിസ്തോമാൻ രത്നാനി ച സഹസ്രശഃ
 നാരാചാൻ അർധനാരാചാഞ് ശസ്ത്രാണി വിവിധാനി ച
 31 ഏതദ് ദത്താ മഹദ് ദ്രവ്യം പൂർവദേശാധിപോ നൃപഃ

പ്രവീണ്യോ യജ്ഞസദനം പാണ്ഡവസ്യ മഹാത്മനഃ

അധ്യായം 48

1 [3]

ദായം തു തസ്മൈ വിവിധം ശൃണു മേ ഗദതോ ിനഘ
 യജ്ഞാർഥം രാജഭിർ ദത്തം മഹാന്തം ധനസഞ്ചയം
 2 മേരുമന്ദരയോർ മധ്യേ ശൈലോദാം അഭിതോ നദീം
 യേ തേ കീചക വേണുനാം ഛായാം രമ്യാം ഉപാസതേ
 3 ഖശാ ഏകാശനാജ്യോഹാഃ പ്രദരാ ദീർഘവേനവഃ
 പശുപാശ് ച കണിന്ദാശ് ച തംഗണാഃ പരതംഗണാഃ
 4 തേ വൈ പിപീലികം നാമ വരദത്തം പിപീലികൈഃ
 ജാതരൂപം ദ്രോണ മേയം അഹാർഷ്യഃ പുഞ്ജശോ നൃപാഃ
 5 കൃഷ്ണാൽ ലലാമാംശ് ചമരാഞ് ശുക്ലാംശ് ചാന്യാന് ശശിപ്രഭാൻ
 ഹിമവത്പുഷ്പജം ചൈവ സ്വാദു ക്ഷൗദ്രം തഥാ ബഹു
 6 ഉത്തരേഭ്യഃ കരുഭ്യശ് ചാപ്യ് അപോഢം മാല്യം അംബുഭിഃ
 ഉത്തരാദ് അപി കൈലാസാദ് ഓഷധീഃ സുമഹാബലാഃ
 7 പാർവതീയാ ബലിം ചാന്യം ആഹൃത്യ പ്രണതാഃ സ്ഥിതാഃ
 അജാതശത്രോർ നൃപതേർ ദ്വാരി തിഷ്ഠന്തി വാരിതാഃ
 8 യേ പരാർധേ ഹിമവതഃ സൂര്യോദയഗിരൗ നൃപാഃ
 വാരി ഷേണ സമുദ്രാന്തേ ലോഹിത്യം അഭിതശ് ച യേ
 ഹലമൂലാശനാ യേ ച കിരാതാശ് ചർമ വാസസഃ
 9 ചന്ദനാഗുരുകാഷ്ഠാനാം ഭാരാൻ കാലീയകന്യ ച
 ചർമ രത്നസുവർണാനാം ഗന്ധാനാം ചൈവ രാശയഃ
 10 കൈരാതികാനാം അയുതം ദാസീനാം ച വിശാം പതേ
 ആഹൃത്യ രമണീയാർഥാൻ ദുരജാൻ മൃഗപക്ഷിണഃ
 11 നിചിതം പർവതേഭ്യശ് ച ഹിരണ്യം ഭൂരി വർചസം
 ബലിം ച കൃത്സും ആദായ ദ്വാരി തിഷ്ഠന്തി വാരിതാഃ
 12 കായവ്യാ ദരദാ ദാർവാഃ ശൂരാ വൈയമകാസ് തഥാ
 ഔദുംബരാ ദുർവിഭാഗാഃ പാരദാ ബാഹ്ലീകൈഃ സഹ
 13 കാശ്മീരാഃ കന്ദമാനാശ് ച പൗരകാ ഹംസകായനാഃ
 ശിബിത്രീഗർത്തയുധേയാ രാജന്യാ മദ്രകേകയാഃ
 14 അംബഷ്ടാഃ കൗകരാസ് താർക്ഷ്യാ വസൂപാഃ പഹ്ലുവൈഃ സഹ
 വസാതയഃ സമൗലേയാഃ സഹ ക്ഷുദ്രകമാലവൈഃ
 15 ശൗണ്ഡികാഃ ക്കരാശ് ചൈവ ശകാശ് ചൈവ വിശാം പതേ
 അംഗാ വംഗാശ് ച പുണ്ഡ്രാശ് ച ശാനവത്യാ ഗയാസ് തഥാ

16 സുജാതയഃ ശ്രേണിമന്തഃ ശ്രേയാംസഃ ശസ്ത്രപാണ്യഃ
 ആഹാർഷഃ ക്ഷത്രിയാ വിത്തം ശതശോ fജാതശത്രവേ
 17 വംഗാഃ കലിംഗ പതയസ് താമ്രലിപ്താഃ സപുണ്ഡ്രകാഃ
 ദുഷ്പലം കൗശികം ചൈവ പത്രോർണം പ്രാവരാൻ അപി
 18 തത്ര സു ദ്വാരപാലൈസ് തേ പ്രോച്യന്തേ രാജശാസനാത്
 കൃതകാരാഃ സുബലയസ് തതോ ദ്വാരം അവാപ്സ്യഥ
 19 ഈഷാ ദന്താൻ ഹേമകക്ഷാൻ പദ്മവർണാൻ കഥാവൃതാൻ
 ശൈലാഭാൻ നിത്യമത്താംഗ് ച അഭിതഃ കാമ്യകം സരഃ
 20 ദന്തൈകൈകോ ദശശതാൻ കണ്ഠരാൻ കവചാവൃതാൻ
 ക്ഷമാവതഃ കലീനാംഗ് ച ദ്വാരേണ പ്രാവിശംസ് തതഃ
 21 ഏതേ ചാന്യേ ച ബഹവോ ഗണാ ദിഗ്ഭ്യഃ സമാഗതാഃ
 അന്യൈസ് ചോപാഹൃതാന്ത് അത്ര രത്നാനീഹ മഹാത്മഭിഃ
 22 രാജാ ചിത്രരഥോ നാമ ഗന്ധർവോ വാസവാന്തഃ
 ശതാനി ചത്വാര്യ് അദദദ് യയാനാം വാതരംഹസാം
 23 തുംബുരുസ് തു പ്രമുദിതോ ഗന്ധർവോ വാജിനാം ശതം
 ആശ്രപത്ര സവർണാനാം അദദദ് ധേമമാലിനാം
 24 കൃതീ തു രാജാ കൗരവ്യ ശൂകരാണാം വിശാം പതേ
 അദദദ് ഗജരത്താനാം ശതാനി സുബഹുന്യ് അപി
 25 വിരാടേന തു മത്സ്യേന ബല്യർഥം ഹേമമാലിനാം
 കണ്ഠരാണാം സഹസ്രേ ദ്വേ മത്താനാം സമുപാഹൃതേ
 26 പാംശുരാഷ്ടാദ് വസു ദാനോ രാജാ ഷഡ് വിംശതിം ഗജാൻ
 അശ്വാനാം ച സഹസ്രേ ദ്വേ രാജൻ കാഞ്ചനമാലിനാം
 27 ജവസത്തോപപന്നാനാം വയഃസ്ഥാനാം നരാധിപ
 ബലിം ച കൃത്സം ആദായ പാണ്ഡവേഭ്യോ ന്യവേദയത്
 28 യജ്ഞസേനേന ദാസീനാം സഹസ്രാണി ചതുർദശ
 ദാസാനാം അയുതം ചൈവ സദാരാണാം വിശാം പതേ
 29 ഗജയുക്താ മഹാരാജ രഥാഃ ഷഡ് വിംശതിസ് തഥാ
 രാജ്യം ച കൃത്സം പാർഥേഭ്യോ യജ്ഞാർഥം വൈ നിവേദിതം
 30 സമുദ്രസാരം വൈസ്യുര്യം മുക്താഃ ശംഖാംസ് തമൈവ ച
 ശതശശ് ച കഥാംസ് തത്ര സിൻഹലാഃ സമുപാഹരൻ
 31 സംവൃതാ മണിചീരൈസ് തു ശ്യാമാസ് താമ്രാന്ത ലോചനാഃ
 താൻ ഗൃഹീത്വാ നരാസ് തത്ര ദ്വാരി തിഷ്ണന്തി വാരിതാഃ
 32 പ്രീത്യർഥം ബ്രാഹ്മണൈസ് ചൈവ ക്ഷത്രിയാഗ് ച വിനിർജിതാഃ

ഉപാജഹ്രൂർ വിശശ് ചൈവ ശുഭ്രാഃ ശുശ്രൂഷവോ ിപി ച
 പ്രീത്യാ ച ബഹുമാനാച് ച അഭ്യഗച്ഛൻ യുധിഷ്ഠിരം
 33 സർവേ മൃച്ഛാഃ സർവവർണാ ആദിമധ്യാന്തജാസ് തഥാ
 നാനാദേശസമുത്ഥൈശ് ച നാനാ ജാതിഭിർ ആഗതൈഃ
 പര്യസ്ത ഇവ ലോകോ ിയം യുധിഷ്ഠിര നിവേശനേ
 34 ഉച്ചാവചാൻ ഉപഗ്രാഹാൻ രാജഭിഃ പ്രഹിതാൻ ബഹുദൻ
 ശത്രുണാം പശ്യതോ ദുഃഖാൻ മുമൂർഷാ മേ ിദ്യ ജായതേ
 35 ഭൃത്യാസ് തു യേ പാണ്ഡവാനാം താംസ് തേ വക്ഷ്യാമി ഭാരത
 യേഷാം ആമം ച പക്ഷം ച സംവിധത്തേ യുധിഷ്ഠിരഃ
 36 അയുതം ത്രിണി പദ്മാനി ഗജാരോഹാഃ സസാദിനഃ
 രഥാനാം അർബുദം ചാപി പാദാതാ ബഹവസ് തഥാ
 37 പ്രമീയമാനം ആരബ്ധം പച്യമാനം തഥൈവ ച
 വിസൃജ്യമാനം ചാന്യത്ര പുണ്യാഹസ്വന ഏവ ച
 38 നാഭൂതവന്തം നാഹൃഷ്ടം നാസുഭിക്ഷം കഥം ചന
 അപശ്യം സർവവർണാനാം യുധിഷ്ഠിര നിവേശനേ
 39 അഷ്ടാശീതി സഹസ്രാണി സ്താതകാ ഗൃഹമേധിനഃ
 ത്രിംശദ് ദാസീക ഏകൈകോ യാൻ ബിഭർതി യുധിഷ്ഠിരഃ
 സുപ്രീതാഃ പരിതുഷ്ടാശ് ച തേ ിപ്യ് ആശംസന്ത്യ അരിക്ഷയം
 40 ദശാനന്യാനി സഹസ്രാണി യതിനാം ഊർധ്വരേതസാം
 ഭൃണതേ അകൃപാത്രീഷു യുധിഷ്ഠിര നിവേശനേ
 41 ഭൂതാഭൂതം കൃതാകൃതം സർവം ആ കണ്ഠ വാമനം
 അഭൃണാനാ യാജ്ഞസേനീ പ്രത്യവൈക്ഷദ് വിശാം പതേ
 42 ദൗ കരം ന പ്രയച്ഛേതാം കന്തിപുത്രായ ഭാരത
 വൈവാഹികേന പാണ്ഡലാഃ സഖ്യേനാസകവൃഷ്ണയഃ

അധ്യായം 49

1 [ദ്]

ആര്യാസ്തു യേ വൈ രാജാനഃ സത്യസന്ധാ മഹാബ്രതാഃ
 പര്യാപ്തവിദ്യാ വക്താരോ വേദാന്താവളമാപ്താഃ
 2 ധൃതിമന്തോ ഹ്രീനിഷേധാ ധർമ്മാന്മാനോ യശസിനഃ
 മൂർദ്ധാഭിഷിക്താസ്തേ ചൈനം രാജാനഃ പര്യുപാസതേ
 3 ദക്ഷിണാർഥം സമാനീതാ രാജഭിഃ കാംസ്യദോഹനാഃ
 ആരണ്യാ ബഹുസാഹസ്രാ അപശ്യം തത്ര തത്ര ഗാഃ
 4 ആജഹൂസ്തത്ര സതക്രത്യ സ്വയം ഉദ്യമ്യ ഭാരത
 അഭിഷേകാർഥം അവ്യഗ്രാ ഭാണധം ഉച്ചാവചം നൃപാഃ
 5 ബാഹ്ലികോ രഥം ആഹാർഷീജ്ജാംബുനദപരിഷ്കൃതം
 സുദക്ഷിണസ്തം യുയുജേ ശ്വേതൈഃ കാംബോജജൈർ ഹവയൈഃ
 6 സുനീമോ fപ്രതിമം തസ്യ അനുകർഷം മഹായശാഃ
 ധ്വജം ചേദിപതിഃ ക്ഷിപ്രം അഹാർഷീത് സ്വയം ഉദ്യതം
 7 ദാക്ഷിണാത്യഃ സംനഹനം സ്രഗ് ഉഷ്ണീഷേ ച മാഗധഃ
 വസു ദാനോ മഹേഷ്യാസോ ഗജേന്ദ്രം ഷഷ്ടിഹായനം
 8 മത്സ്യസ്ത്വ് അക്ഷാൻ അവാബധ്യാദ് ഏകലവ്യ ഉപാനഹൗ
 ആവന്ത്യസ്ത്വ് അഭിഷേകാർഥം ആപോ ബഹുവിധാസ്തഥാ
 9 ചേകിതാന ഉപാസംഗം ധനഃ കാശ്യ ഉപാഹരത്
 അസിം രക്തസൗരം ശല്യഃ ശൈക്യം കാഞ്ചനഭൂഷണം
 10 അഭ്യഷിഞ്ചത് തതോ ധൗമ്യോ വ്യാസഗ് ച സുമഹാതപാഃ
 നാരദം വൈ പുരസ്കൃത്യ ദേവലം ചാസിതം മൂനിം
 11 പ്രീതിമന്ത ഉപാതിഷ്ഠന്ത് അഭിഷേകം മഹർഷയഃ
 ജാമദഗ്ന്യേന സഹിതാസ്തഥാസ്യേ വേദപാരഗാഃ
 12 അഭിജഗ്മൂർ മഹാത്മാനം മന്ത്രവദ് ഭൂരിദക്ഷിണം
 മഹേന്ദ്രം ഇവ ദേവേന്ദ്രം ദിവി സപ്തർഷയോ യഥാ
 13 അധാരയച്ഛരത്രം അസ്യ സാത്യകിഃ സത്യവിക്രമഃ
 ധനഞ്ജയഗ് ച വ്യജനേ ഭീമസേനഗ് ച പാണ്ഡവഃ
 14 ഉപാഗൃഹ്ണാദ് യം ഇന്ദ്രായ പുരാകൽപേ പ്രജാപതിഃ
 തം അസ്മൈ ശംഖം ആഹാർഷീദ് വാരുണം കലശോദധിഃ
 15 സിക്തം നിഷ്കസഹസ്രേണ സുകൃതം വിശ്വകർമ്മണാ
 തേനാഭിഷിക്തഃ കൃഷ്ണേന തത്ര മേ കശ്ശലോ fഭവത്
 16 ഗച്ഛന്തി പൂർവാദ് അപരം സമുദ്രം ചാപി ദക്ഷിണം

ഉത്തരം തു ന ഗച്ഛന്തി വിനാ താത പതത്രീഭിഃ
 17 തത്ര സു ദധുഃ ശതശഃ ശംഖാൻ മംഗല്യ കാരണാത്
 പ്രാണദംസ് തേ സമാധ്യാതാസ് തത്ര രോമാണി മേ ഫഹൃഷൻ
 18 പ്രണതാ ഭൂമിപാശ് ചാപി പേതുർ ഈനാഃ സ്വതേജസാ
 ധൃഷ്ടദൃശ്ഠഃ പാണ്ഡവാശ് ച സാത്യകിഃ കേശവോ ഫഷ്ടമഃ
 19 സന്തപ്തന്മാഃ ശൗര്യസമ്പന്നാ അന്യോന്യപ്രിയകാരിണഃ
 വിസഞ്ജ്ഞാൻ ഭൂമിപാൻ ദൃഷ്ട്വാ മാം ച തേ പ്രാഹസംസ് തദാ
 20 തതഃ പ്രഹൃഷ്ടോ ബിഭത്യഃ പ്രാദാദ് ധേമവിഷാണിനാം
 ശതാന്യ് അനഡ്ധഹാം പഞ്ച ദ്വിജമുഖ്യേഷു ഭാരത
 21 നൈവം ശംബര ഹന്താഭൂദ് യൗവനാശ്യാ മന്തർ ന ച
 ന ച രാജാ പൃഥുർ വൈന്യോ ന ചാപ്യ് ആസീദ് ഭഗീരഥഃ
 22 യഥാതിമാത്രം കൗന്തേയഃ ശ്രീയാ പരമയാ യുതഃ
 രാജസ്യയം അവാപ്യൈവം ഹരിശ് ചന്ദ്ര ഇവ പ്രഭുഃ
 23 ഏതാം ദൃഷ്ട്വാ ശ്രീയം പാർഥേ ഹരിശ് ചന്ദ്രേ യഥാ വിഭോ
 കഥം ന ജീവിതം ശ്രേയോ മമ പശ്യസി ഭാരത
 24 അന്യേനേവ യുഗം നമം വിപര്യസ്തം നരാധിപ
 കനീയാംസോ വിവർധന്തേ ജ്യേഷ്ഠാ ഹീയന്തി ഭാരത
 25 ഏവം ദൃഷ്ട്വാ നാഭിവിന്ദാമി ശർമഃ പരീക്ഷമാണോ ഫപി കുരപ്രവീര
 തേനാഹം ഏവം കൃഷ്ണതാം ഗതശ് ച; വിവർണതാം ചൈവ സ ശോകതാം ച

അധ്യായം 50

1 [ദ്]

ത്വം വൈ ജ്യേഷ്ഠോ ജ്യേഷ്ഠിനേയഃ പുത്ര മാ പാണ്ഡവാൻ ദ്വിഷഃ
 ദ്വേഷ്ടാ ഹ്യ് അസുഖം ആദത്തേ യഥൈവ നിധനം തഥാ
 2 അവ്യുത്പന്നം സമാനാർഥം തുല്യമിത്രം യുധിഷ്ഠിരം
 അദ്വിഷന്തം കഥം ദ്വിഷ്യാത് ത്യാദൃശോ ഭരതർഷഭ
 3 തുല്യാഭിജനവീര്യശ് ച കഥം ഭ്രാതൃഃ ശ്രീയം നൃപ
 പുത്ര കാമയസേ മോഹാൻ മൈവം ഭൂഃ ശാമ്യ സാധ്യ് ഇഹ
 4 അഥ യജ്ഞവിഭൃതിം താം കാക്ഷ്ഠസേ ഭരതർഷഭ
 ഋത്വിജസ് തവ തന്വതു സപ്ത തന്തും മഹാധരം
 5 ആഹരിഷ്യന്തി രാജാനസ് തവാപി വിപുലം ധനം
 പ്രീത്യാ ച ബഹുമാനാച് ച രത്നാന്യ് ആഭരണാനി ച
 6 അനർഥാചരിതം താത പരസ്വസ്തുഹണം ഭൃശം
 സ്വസന്തുഷ്ടഃ സ്വധർമ്മസേമാ യഃ സ വൈ സുഖം ഏധതേ
 7 അവ്യാപാരഃ പരാർഥേഷു നിത്യോദ്യോഗഃ സ്വകർമ്മസു
 ഉദ്യമോ രക്ഷണേ സ്വേഷാം ഏതദ് വൈഭവ ലക്ഷണം
 8 വിപത്തിഷ്ഠ് അവ്യഥോ ദക്ഷോ നിത്യം ഉത്ഥാനവാൻ നരഃ
 അപ്രമത്തോ വിനീതാത്മാ നിത്യം ഭദ്രാണി പശ്യതി
 9 അന്തർ വേദ്യാം ദദദ് വിത്തം കാമാൻ അനുഭവൻ പ്രിയാൻ
 ക്രീഡൻ സ്ത്രീഭിർ നിരാതകഃ പ്രശാമ്യ ഭരതർഷഭ

10 [ദ്]

ജാനൻ വൈ മോഹയസി മാം നാവി നൗർ ഇവ സംയതാ
 സ്വാർഥേ കിം നാവധാനം തേ ഉതാഹോ ദ്വേഷ്ടി മാം ഭവാൻ
 11 ന സന്തീമേ ധാർതരാഷ്ട്രാ യേഷാം ത്വം അനുശാസിതാ
 ഭവിഷ്യം അർഥം ആഖ്യാസി സദാ ത്വം കൃത്യം ആത്മനഃ
 12 പരപ്രണേയോ ഴഗ്രണീർ ഹി യശ് ച മാർഗാത് പ്രമുഹ്യതി
 പന്ഥാനം അനുഗച്ഛേയഃ കഥം തസ്യ പദാനഗഃ
 13 രാജൻ പരിഗത പ്രജേന്താ വൃദ്ധസേവീ ജിതേന്ദ്രിയഃ
 പ്രതിപന്നാൻ സ്വകാര്യേഷു സംമോഹയസി നോ ഭൃഷം
 14 ലോകവൃത്താദ് രാജവൃത്തം അന്യദ് ആഹ ബൃഹസ്പതിഃ
 തസ്മാദ് രാജന്താ പ്രയത്നേന സ്വാർഥശ് ചിന്ത്യഃ സദൈവ ഹി
 15 ക്ഷത്രിയസ്യ മഹാരാജ ജയേ വൃത്തിഃ സമാഹിതാ
 സ വൈ ധർമോ ഴസ്ത്വ് അധർമോ വാ സ്വവൃത്തൗ ഭരതർഷഭ

16 പ്രകാലയേദ് ദിശഃ സർവാഃ പ്രതോദേനേവ സാരഥിഃ
 പ്രത്യ അമിത്രശ്രിയം ദീപ്താം ബുഭുഷൂർ ഭരതർഷഭ
 17 പ്രച്ഛന്നോ വാ പ്രകാശോ വാ യോ യോഗോ രിപുബാന്ധനഃ
 തദ് വൈ ശസ്ത്രം ശസ്ത്രവിദാം ന ശസ്ത്രം ഛേദനം സ്മൃതം
 18 അസന്തോഷഃ ശ്രിയോ മൂലം തസ്മാത് തം കാമയാമ്യ് അഹം
 സമുച്ഛയേ യോ യതതേ സ രാജൻ പരമോ നയീ
 19 മമ ത്വം ഹി ന കർതവ്യം ഐശ്വര്യേ വാ ധനേ ിപി വാ
 പൂർവാവാപ്തം ഹരന്ത്യ് അന്ത്യേ രാജധർമ്മം ഹി തം വിദുഃ
 20 അദ്രോഹേ സമയം കൃത്യാ ചിച്ഛേദ നമുചേഃ ശിരഃ
 ശക്രഃ സാ ഹി മതാ തസ്യ രിപൗ വൃത്തിഃ സനാതനീ
 21 ദ്വാവ് ഏതൗ ഗ്രസതേ ഭൂമിഃ സർപോ ബിലശയാൻ ഇവ
 രാജാനം ചാവിരോദ്ധാരം ബ്രാഹ്മണം ചാപ്രവാസിനം
 22 നാസ്തി വൈ ജാതിതഃ ശത്രുഃ പുരുഷസ്യ വിശാം പതേ
 യേന സാധാരണീ വൃത്തിഃ സ ശത്രുർ നേതരോ ജനഃ
 23 ശത്രുപക്ഷം സമൃദ്ധ്യന്തം യോ മോഹാത് സമുപേക്ഷതേ
 വ്യാധിർ ആപ്യായിത ഇവ തസ്യ മൂലം ഛിനന്തി സഃ
 24 അൽപോ ിപി ഹ്യ് അരിർ അത്യന്തം വർധമാനപരാക്രമഃ
 വൽമീകോ മൂലജ ഇവ ഗ്രസതേ വൃക്ഷം അന്തികാത്
 25 ആജമീഡ രിപോർ ലക്ഷ്മീർ മാ തേ രോചിഷ്ട ഭാരത
 ഏഷ ഭാരഃ സത്ത്വവതാം നയഃ ശിരസി ധിഷ്ഠിതഃ
 26 ജന്മ വൃദ്ധിം ഇവാർഥാനാം യോ വൃദ്ധിം അഭികാങ്ഷതേ
 ഏധതേ ജ്ഞാതിഷ്ട സ വൈ സദ്യോ വൃദ്ധിർ ഹി വിക്രമഃ
 27 നാപ്രാപ്യ പാണ്ഡവൈശ്വര്യം സംശയോ മേ ഭവിഷ്യതി
 അവാപ്സ്യേ വാ ശ്രിയം താം ഹി ശേഷ്യേ വാ നിഹന്തോ യുധി
 28 അതാദൃശസ്യ കിം മേ ിദ്യ ജീവിതേന വിശാം പതേ
 വർധന്തേ പാണ്ഡവാ നിത്യം വയം തു സ്ഥിരവൃദ്ധയഃ

പ്രസാധകർ

നാളിളക്കം

